

Vier in balans monitor Kennisnet 2012 ict-managers

TNS Nipo
ICT-monitor Kennisnet 2012
© TNS

Kennisnet

Contents

1

Inleiding 3

2

Visie en beleid 8

3

ict gebruik 32

4

Infrastructuur 38

5

Samenwerking en leiderschap 50

6

Deskundigheid 55

7

Mediawijsheid 65

1

Inleiding

Inleiding

- Kennisnet is de publieke ict-ondersteuningsorganisatie van en voor het onderwijs. Stichting Kennisnet wil bereiken dat het onderwijs “maximale kracht uit ict” haalt.
- Om dit doel te kunnen verwezenlijken is contact met de doelgroep (leraren en ict-managers) cruciaal. Zo wil Kennisnet bijvoorbeeld weten hoe het gebruik van ict in het onderwijs ontwikkelt. Door middel van de Vier in Balans-monitor wordt jullie kennis en inzichten gedeeld met anderen, zodat ook zij hierop kunnen aansluiten. Met name heeft Kennisnet daarbij aandacht voor het weergeven van de stand van zaken en het feitelijk gebruik van ict in het onderwijs.

Centrale vraag en onderzoeksvragen

- Het hoofddoel van de ict-monitor is:

“Meer inzicht te krijgen in de wijze waarop scholen bezig zijn ict in het onderwijs te integreren en de ondersteuning die Kennisnet hierbij kan bieden.”

- Daarbij geformuleerde onderzoeksvragen:

- Wat is de stand van zaken van ict gebruik in het onderwijs?
 - Welke trends worden gesignaleerd in vergelijking met voorgaande jaren?
- Wat zijn de discrepanties in visie op en uitvoering van ict gebruik tussen de sectoren en tussen de verschillende doelgroepen.

Verantwoording van het onderzoek

(1) Pre-test van de vragenlijst (kwalitatieve interviews)

- Woensdag 26 september 2012 zijn 3 docenten en 3 managers uit het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) geïnterviewd over de geschiktheid/buikbaarheid van de vragenlijst. De respondenten zijn benaderd via een selectiebureau en geïnterviewd bij TNS NIPO achter de computer met de vragenlijst op het scherm. Zeer gedetailleerd zijn de vragen doorgenomen en aan de hand van de feedback en opmerkingen heeft TNS NIPO samen met Kennisnet de vragenlijst geoptimaliseerd.

(2) Kwantitatieve onderzoek

- Van 15 oktober tot en met 25 november 2012 is het kwantitatieve veldwerk uitgevoerd onder zes doelgroepen. In totaal hebben 1315 respondenten deelgenomen aan het onderzoek.

- Docenten po (n=282)
- Managers po (n=301)
- Docenten vo (n=302)
- Managers vo (n=214)
- Docenten mbo (n=160)
- Managers mbo (n=56)

% deelname ict-managers	totaal	po	vo	mbo
Panel	27	40	11	13
Telefonisch (cati)	35	38	33	32
Online (cawi)	38	22	56	55

- Een grote groep respondenten is random telefonisch benaderd door het callcenter van TNS NIPO via een algemeen adressenbestand van scholen / instellingen. De docenten en ict-managers, die niet telefonisch wilden meewerken aan het onderzoek, werd de keuze voor online deelname voorgesteld. Het percentage van de respondenten voor telefonisch of online is vrijwel gelijk verdeeld. Tegelijkertijd is er onder docenten en ict-managers in het panel van TNS NIPO een online vragenlijst uitgezeten. Van de respondenten die deelnemen komt driekwart van de docenten uit het panel en voor de managers is dit een derde.

Verantwoording onderzoek

(3) Paneldiscussies (kwalitatieve groepsdiscussies)

- Kennisnet wil, om de cijfers beter te begrijpen en verklaren, uitgebreider en diepgaander met docenten en ict-managers in gesprek over hun visie en tevredenheid met het gebruik van ict in het onderwijs en de dienstverlening van Kennisnet in het bijzonder. Daarom hebben in november 2012 zes groepsdiscussies plaatsgevonden van 2,5 uur met elk zes respondenten. De respondenten zijn benaderd door een selectiebureau en de groepsdiscussies vonden plaats bij TNS NIPO.
 - 1 groepsdiscussie met leraren po
 - 1 groepsdiscussie met ict managers po
 - 1 groepsdiscussie met leraren vo
 - 1 groepsdiscussie met ict managers vo
 - 1 groepsdiscussie met leraren mbo
 - 1 groepsdiscussie met ict managers mbo

(4) Rapportage: ICT-monitor ict-managers

- De rapportage bevat de resultaten van het kwantitatieve onderzoek aangevuld met resultaten uit de paneldiscussies.
- De ICT-monitor wordt jaarlijks door TNS NIPO - via dezelfde methode - uitgevoerd, waar mogelijk zijn dan ook de resultaten door de tijd weergegeven.
- Een aantal vragen zijn dit jaar anders geformuleerd dan voorgaande jaren. Tevens zijn er een aantal nieuwe vragen aan het onderzoek toegevoegd (gericht op activiteiten binnen het secundaire onderwijsproces). Omdat een aantal vragen dit jaar anders zijn geformuleerd dan voorgaande jaren kan er niet bij alle resultaten een trend weergegeven worden. Soms hebben we er toch voor gekozen om een trend weer te geven ondanks dat dit niet één op één vergelijkbaar is. Echter is overal met een ** aangegeven als een trendbreuk is ontstaan.

2

Visie en beleid

Profielen gebruik en ambitie

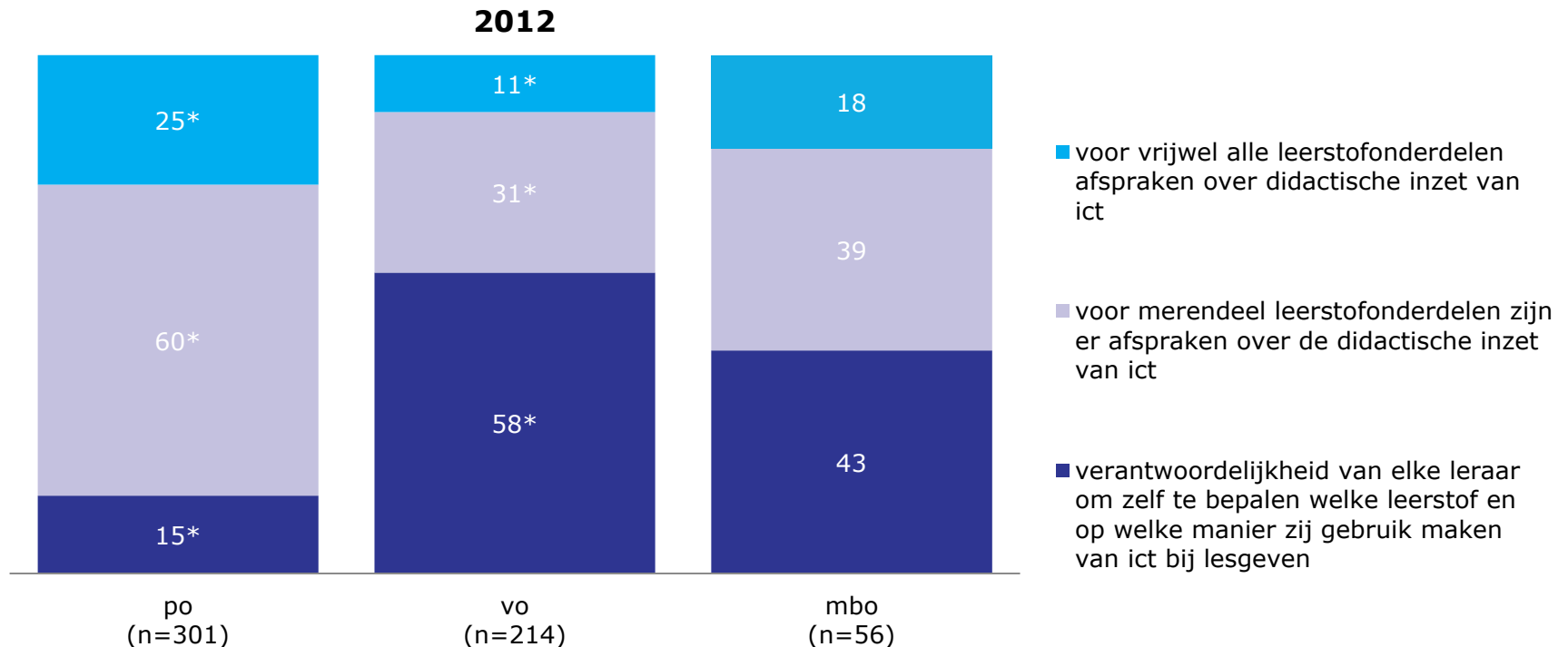
- Scholen / instellingen met een hoger ambitieniveau:
 - Vinden vaker dan instellingen met een laag ambitieniveau dat het gebruik van ict in het onderwijs tot geldbesparingen leidt. Tevens vinden ze vaker dat de inzet van ict leidt tot meer inzicht in de prestaties van de instelling en tot tijdsbesparing van docenten.
 - Instellingen met een hoog ambitieniveau hebben gemiddeld minder leerlingen per computer, meer percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is hier een laptop en tablet dan gemiddeld en ze beschikken vaker over een leermiddelenbeleidsplan. Instellingen met een hoog ambitieniveau hebben vaker afspraken gemaakt over de didactische inzet van ict en tevens over de aanschaf en het beheer van ict.
- Instellingen met veel afspraken over ict-gebruik:
 - Geven vaker aan dat de genoemde situaties voorkomen op de instelling dan bij de instellingen waarbij ict-gebruik vooral de verantwoordelijkheid is van de leraar. Instellingen met veel afspraken over ict-gebruik geven aan dat hun medewerkers vaardig zijn op de verschillende gebieden van ict dan bij de instellingen waarbij ict-gebruik de verantwoordelijkheid van de leraar is (zie voor meer informatie hierover slide 18).
 - Instellingen met veel afspraken over ict-gebruik beschikken vaker dan gemiddeld over de mogelijkheid dat docenten / managers thuis bij hun e-mail en documenten kunnen. Tevens zijn er meer digiborden per onderwijsruimte beschikbaar (zie voor meer informatie hierover slide 40).

Ambitie, drie niveaus: basis is de drie antwoordcategorieën van V90 (zie hiervoor slide 17)

Gebruik, drie niveaus: basis is de drie antwoordcategorieën van V70 (zie hiervoor slide 10)

Vooral in po zijn er afspraken over didactische inzet ict, in vo vaker verantwoording van docent

In het primair onderwijs zijn er volgens de ict-managers significant vaker dan in het voortgezet onderwijs afspraken over de didactische inzet van ict in het onderwijs. In zowel het voortgezet onderwijs als het beroepsonderwijs is het volgens de ict-managers vaker de verantwoordelijkheid van de leraar om wel of geen gebruik te maken van ict bij het lesgeven.

V70: Welke omschrijving typeert het computergebruik op uw school of instelling het best? U kunt één antwoord kiezen.

Kwalitatief onderzoek: behoefte aan meer visie en beleid op didactische inzet ict

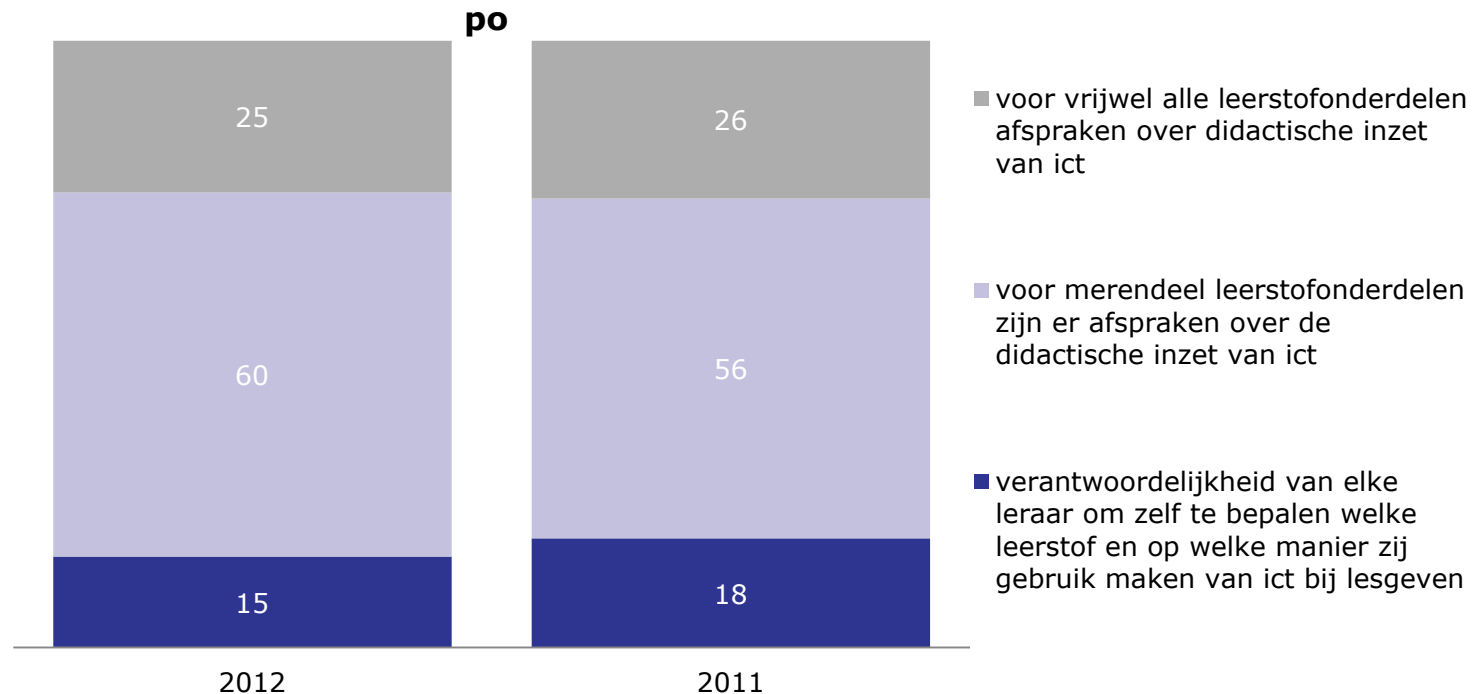
De groepsdiscussies laten zien dat er volgens de managers nog nauwelijks sprake is van beleid dat specifiek gericht is op de inzet van ict met een *didactisch oogmerk*. Terwijl hieraan wel behoefte is onder docenten.

Het management van de school houdt zich eerder bezig met het ontwikkelen van beleid ten aanzien van de administratieve inzet van ict.

Managers zijn bijzonder positief over de Vier in Balans Monitor van Kennisnet (de monitor is in de groepen voorgelegd aan degenen die deze niet kenden). Het geeft hen een mooi beeld van de laatste ontwikkelingen en mogelijkheden op het gebied van ict.

Ruime meerderheid geeft aan dat voor merendeel leerstofonderdelen afspraken zijn gemaakt

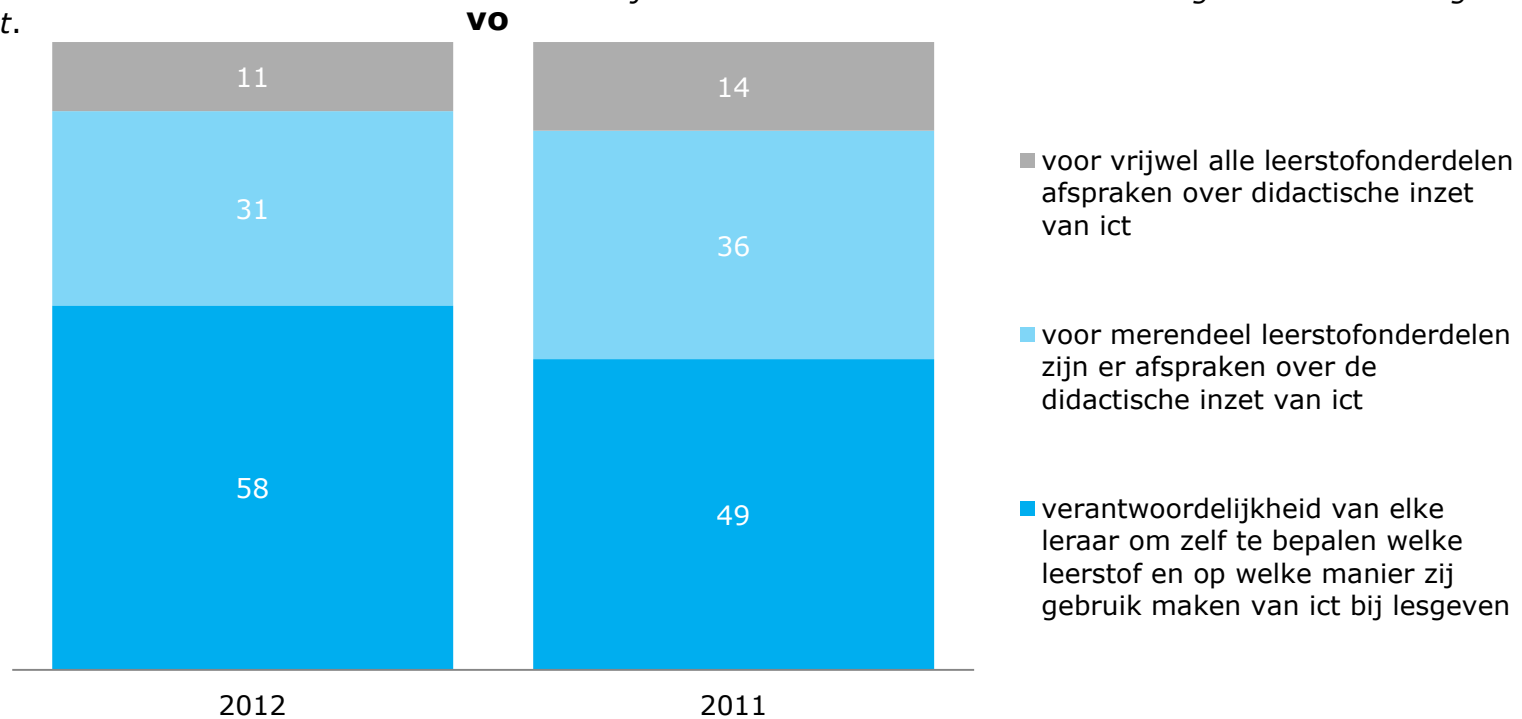
Net als vorig jaar geeft het grootste deel van ict-managers in het primair onderwijs aan dat er voor het merendeel van de leerstofonderdelen afspraken zijn over de didactische inzet van ict. Een kwart geeft aan dat er voor *vrijwel alle* leerstofonderdelen afspraken zijn over de didactische inzet van ict. Er zijn geen significante verschillen ten opzichte van 2011.

V70: Welke omschrijving typeert het computergebruik op uw school of instelling het best? U kunt één antwoord kiezen.

In vo ligt de verantwoordelijkheid in de meeste gevallen nog steeds bij de leraar

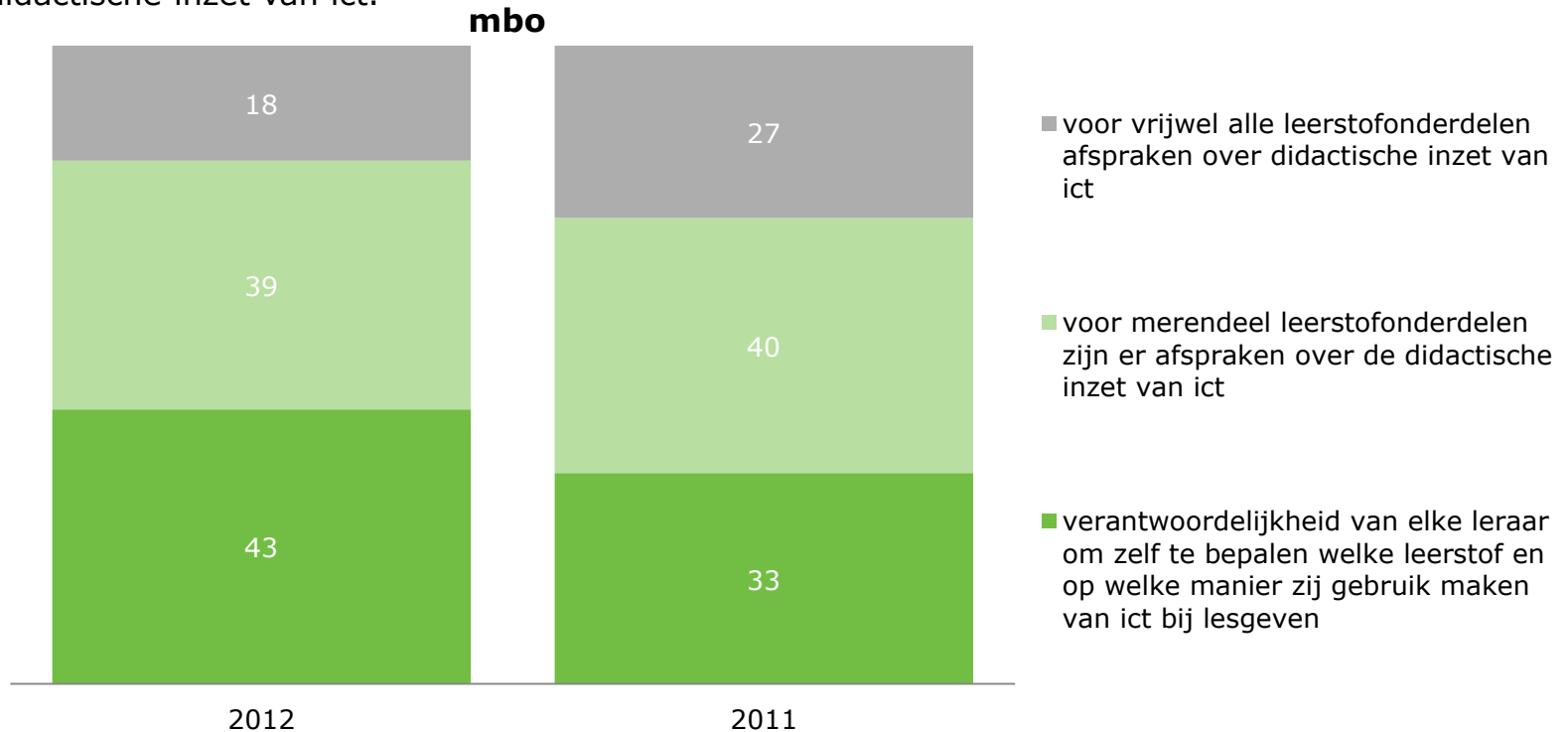
Nog steeds geeft een ruime meerderheid ict-managers in het voortgezet onderwijs aan dat het binnen hun school of instelling vooral de verantwoordelijkheid is van de leraar is om wel of geen gebruik te maken van ict bij het lesgeven. Ook zien we een lichte, maar niet significante, afname in het aandeel dat aangeeft dat er voor het merendeel van de leerstofonderdelen afspraken zijn over de inzet van ict. *NB. Dit beeld kwam ook naar voren uit de groepsgesprekken met docenten en ict-managers in het voortgezet onderwijs. Wat betreft de inzet van ict voelen docenten zich er juist vaak alleen voorstaan. Meer sturing vanuit het management is gewenst.*

V70: Welke omschrijving typeert het computergebruik op uw school of instelling het best? U kunt één antwoord kiezen.

In het mbo is geen eenduidig beeld van de verantwoordelijkheid voor ict gebruik

In het beroepsonderwijs geven ruim vier op de tien ict-managers aan dat het op de school of instelling de verantwoordelijkheid van de leraar is om wel of geen gebruik te maken van ict bij het lesgeven. Ongeveer even vaak wordt aangegeven dat er voor het merendeel van de leerstofonderdelen afspraken zijn gemaakt over de didactische inzet van ict.

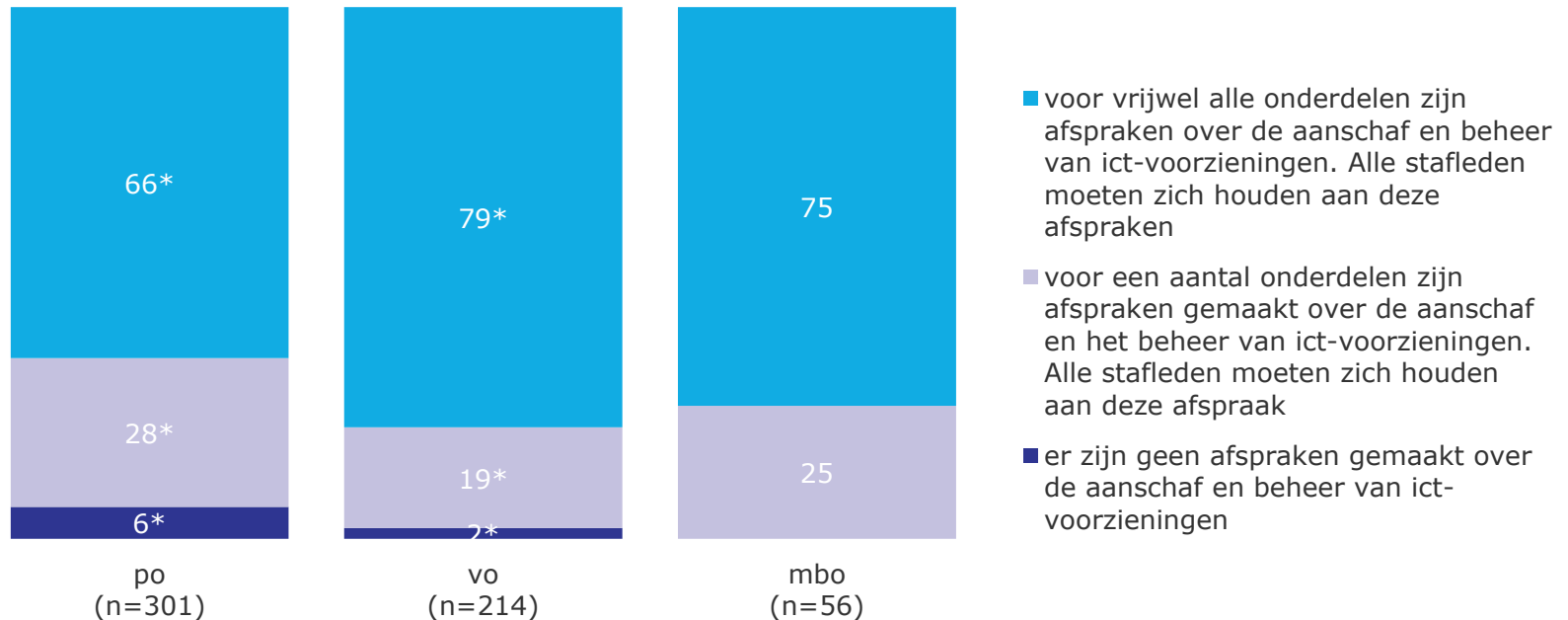

V70: Welke omschrijving typeert het computergebruik op uw school of instelling het best? U kunt één antwoord kiezen.

Meeste scholen hebben voor vrijwel alle onderdelen afspraken over beheer en aanschaf ict-voorzieningen

In het voortgezet onderwijs geven de ict-managers vaker dan in het primair onderwijs aan dat er voor vrijwel alle onderdelen afspraken zijn voor de aanschaf en beheer van ict-voorzieningen (79% versus 66%). Er zijn nauwelijks scholen waar er geen afspraken zijn over de aanschaf en het beheer van ict-voorzieningen (po: 6%, vo: 2%).

Aanschaf en beheer ict voorzieningen

V80: Welke omschrijving typeert de aanschaf en het beheer van ict-voorzieningen op uw school of instelling het best? U kunt één antwoord kiezen.

Instellingen met afspraken voor de didactische inzet hebben ook afspraken voor beheer en aanschaf

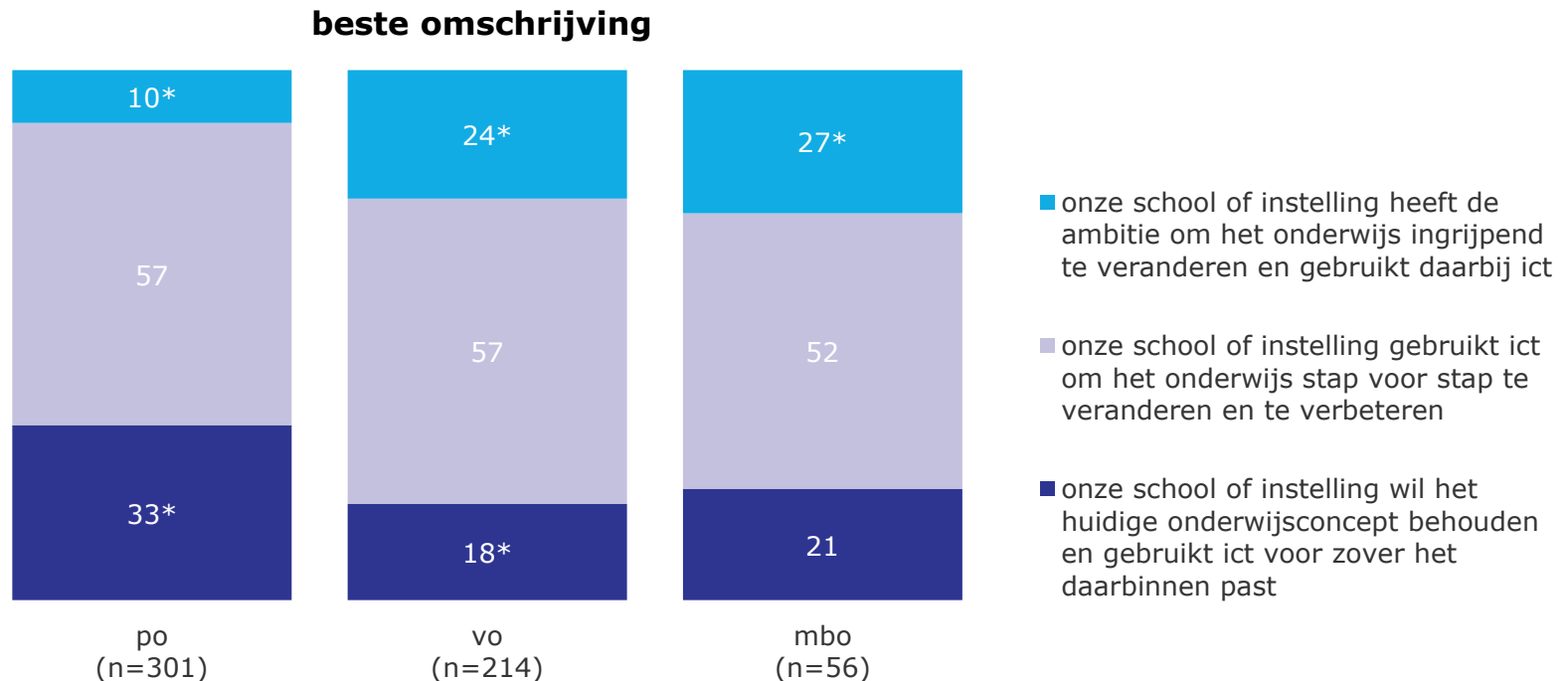
- Indien voor vrijwel alle leerstofonderdelen afspraken zijn gemaakt over de didactische inzet van ict, dan geeft een ruime meerderheid van deze groep ict-managers tevens aan dat er voor alle onderdelen afspraken zijn gemaakt voor het beheer en de aanschaf van ict.
- Instellingen waarbij volgens de ict-managers de didactische inzet van ict vooral de verantwoordelijkheid is van de leraar

% Ict-managers	Didactische inzet ict is verantwoordelijkheid van de leraar	Voor het merendeel van de leerstofonderdelen zijn afspraken gemaakt over de didactische inzet van ict	Voor vrijwel alle leerstofonderdelen zijn afspraken gemaakt over de didactische inzet van ict
Er zijn geen afspraken gemaakt over het beheer en de aanschaf van ict	6	4	2
Er zijn voor een aantal onderdelen afspraken gemaakt over het beheer en de aanschaf van ict	31+	27	8-
Er zijn voor alle onderdelen afspraken gemaakt over het beheer en de aanschaf van ict	64-	69	91+

V70 Welke omschrijving typeert het computergebruik op uw school / instelling het beste? & V80 Welke omschrijving typeert de aanschaf en het beheer van ICT-voorzieningen op uw school / instelling het beste? Basis: alle ict-managers (n=571).

Meeste scholen gebruiken ict om het onderwijs stap voor stap te verbeteren en te veranderen

Ruim de helft van de scholen gebruikt ict om het onderwijs stap voor stap te veranderen en te verbeteren. Vooral in het voortgezet onderwijs (24%) en in het beroepsonderwijs (27%) hebben scholen volgens ict-managers de ambitie om het onderwijs ingrijpend te veranderen en maken zij hierbij gebruik van ict. In het primair onderwijs komt dit minder vaak voor (10%). In het primair onderwijs wil men vaker dan in het voortgezet- en beroepsonderwijs het huidige onderwijsconcept behouden en gebruik maken van ict voor zover het daarbinnen past (33%).

V90: Welke omschrijving sluit het beste aan bij de situatie op uw school of instelling?

Relatie tussen ambitie en professionalisering op het gebied van ict

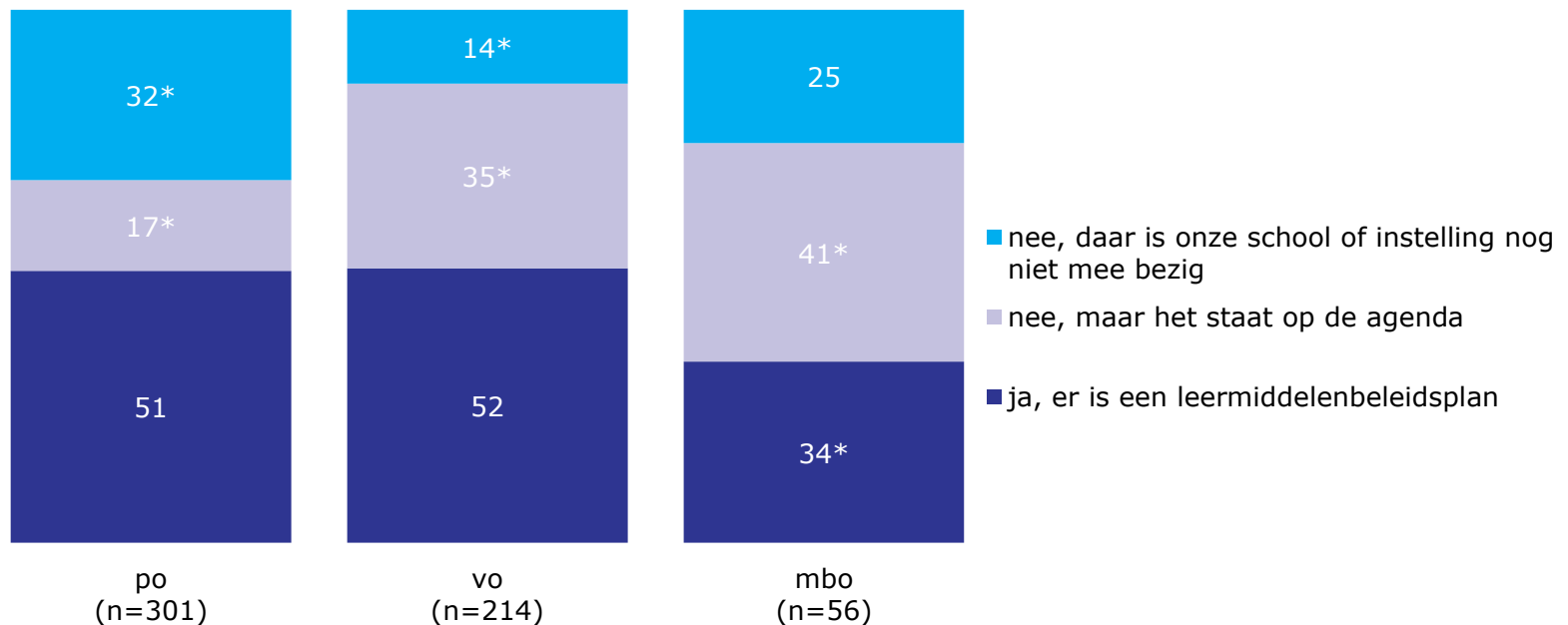
We zien een relatie tussen het ambitieniveau van de school en de ondersteuning vanuit de school en de deskundigheid van de docenten.

- Scholen / instellingen met een hoog ambitieniveau hebben vaker voor alle leerstofonderdelen afspraken gemaakt over de didactische inzet van ict.
- Tevens hebben deze scholen / instellingen vaker voor alle onderdelen over de aanschaf en het beheer van ict afspraken gemaakt.
- Bij scholen / instellingen met een hoog ambitieniveau zien we vaker:
 - Dat docenten de ruimte krijgen om met ict in het onderwijs te experimenteren.
 - Dat de directie volgt wat docenten doen op het gebied van ict en onderwijs.
 - Teamprofessionalisering op het gebied van onderwijskundig gebruik van ict.
 - Dat docenten ondersteuning krijgen bij de uitvoering van ict-gebruik in hun onderwijs.
 - De directie tijd en (ict) middelen beschikbaar stelt om de onderwijsplannen met ict te kunnen verwezenlijken.
 - Dat de stand van zaken van ict-gebruik wordt besproken met docenten.
- Ict-managers van scholen / instellingen met een hoog ambitieniveau geven vaker aan:
 - Dat hun docenten deskundig zijn in het gebruik van computertoepassingen die hen kunnen helpen bij hun professionele ontwikkeling.
 - Dat hun docenten deskundig zijn in het gebruiken van de computer in de communicatie naar ouders en leerkrachten.

Helpt van de scholen in vo en po beschikt over leermiddelenbeleidsplan, in mbo een derde

- Op de helft van de scholen in het primair en het voortgezet onderwijs is er een leermiddelenbeleidsplan. In het primair onderwijs komt het vaker dan gemiddeld voor dat er geen leermiddelenbeleidsplan is en dat men er nog niet mee bezig is (32%).
- In het voortgezet onderwijs is er op een derde van de scholen geen leermiddelenbeleidsplan, maar staat het wel op de agenda.
- In het beroepsonderwijs is er minder vaak dan gemiddeld sprake van een leermiddelenbeleidsplan: hier is sprake van op een van de drie scholen. Wel is men vaker dan gemiddeld bezig met het leermiddelenbeleidsplan: bij vier op de tien scholen staat het op de agenda.

beschikking over leermiddelenbeleidsplan

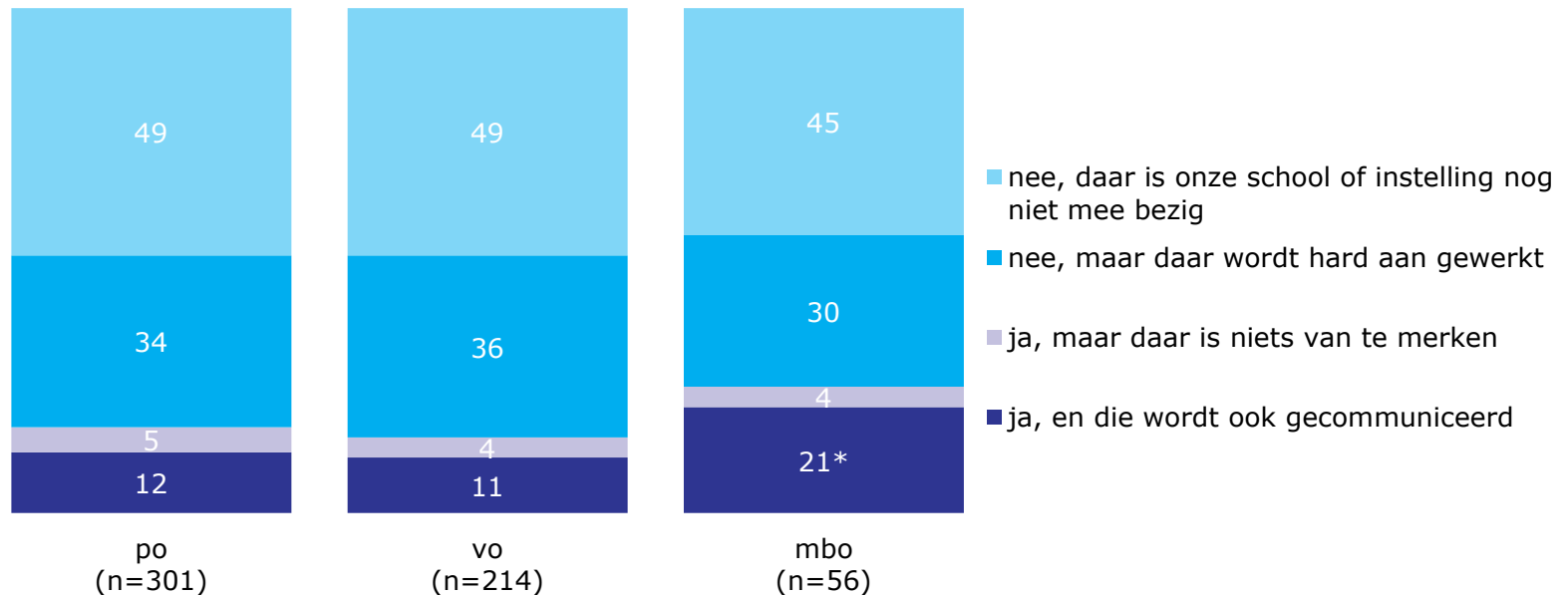

V140: Beschikt uw school of instelling over een leermiddelenbeleidsplan?

Minderheid van de scholen maakt gebruik van methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen

- Een kleine minderheid van de scholen in het primair- (17%) en voortgezet onderwijs (15%) maken gebruik van een methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen. Op circa een tiende wordt dit ook gecommuniceerd. Volgens ruim een op de drie scholen wordt er hard aan gewerkt. Op de helft van de scholen in het primair- en voortgezet onderwijs is de school er nog niet mee bezig.
- In het beroepsonderwijs is er vaker dan gemiddeld sprake van het gebruik van een methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen en wordt deze ook gecommuniceerd (21%).

Methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen

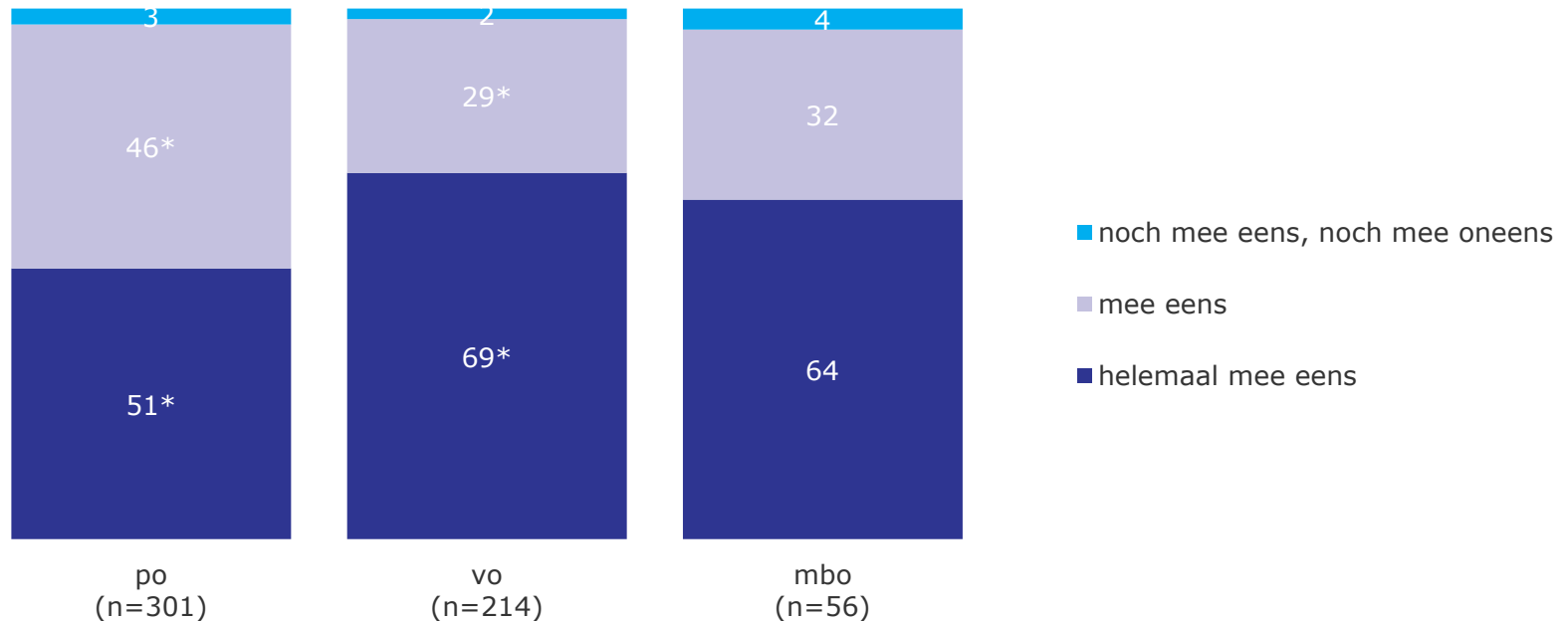

V300: Maakt uw school of instelling gebruik van een methodiek (zoals een leerlijn) om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen?

Nagenoeg alle ict-managers van mening dat ict nodig is voor een efficiënte organisatie van onderwijs

- Er zijn geen ict-managers die het niet eens zijn met de stelling dat ict nodig is voor een efficiënte organisatie van het onderwijs binnen de school. Een enkeling heeft geen mening.
- In het primair onderwijs is men het minder vaak dan gemiddeld *helemaal* eens met de stelling dat ict noodzakelijk is voor een efficiënte organisatie van het onderwijs binnen de school.
- In het voortgezet onderwijs is men het vaker dan gemiddeld *helemaal* eens met de stelling.

Ict is nodig voor een efficiënte organisatie van het onderwijs binnen onze school

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Kwalitatief onderzoek: ict wint aan belang bij de inrichting, organisatie en uitvoering onderwijs

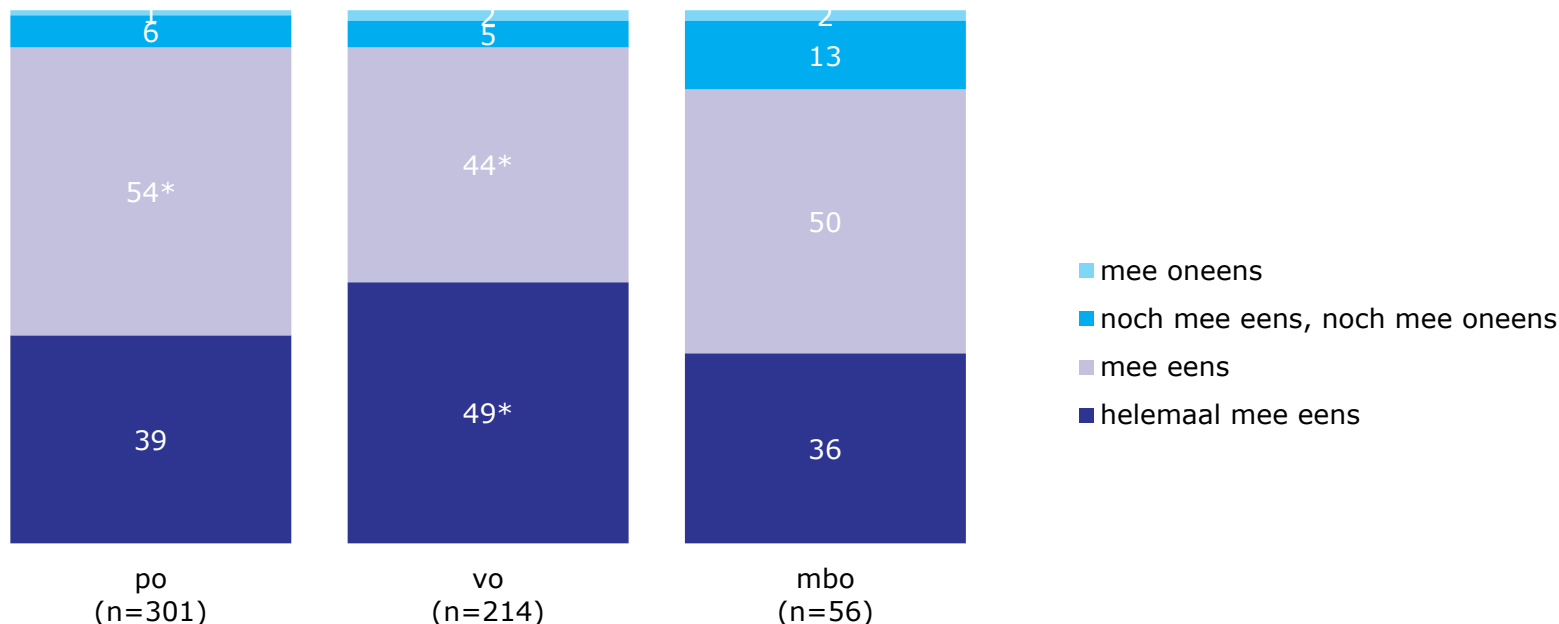
Ict helpt bij de inrichting, organisatie en uitvoering van het onderwijs

- Bij dit thema (secundaire onderwijsprocessen) hebben ict-managers vooral het leerlingvolgsysteem voor ogen. Managers geven aan dat docenten enthousiast zijn over de voordelen van het leerlingvolgsysteem.
- Tegelijkertijd onderkennen zij ook de behoefte bij docenten aan extra training en ondersteuning.
- Vooral in het voortgezet onderwijs heeft men nog minder ervaring met een goed functionerend leerlingvolgsysteem dan in het primair onderwijs.
- Ict-managers geven aan dat hier nog wel een professionaliseringsslag kan worden gemaakt als het gaat om het aanschaffen van professionele software.

Circa negen op de tien ict-managers vinden ict noodzakelijk voor de professionele ontwikkeling van leraren

- In het voortgezet onderwijs is men het vaker dan gemiddeld *helemaal* eens met de stelling dat ict noodzakelijk is voor de professionele ontwikkeling van leraren.
- In het kwalitatieve onderzoek geven managers aan dat het voor docenten essentieel is om de eigen ict-vaardigheden te verbeteren. Op dit moment ontbreekt het bij docenten nogal eens aan voldoende vaardigheden om de voordelen van ict ten volle te kunnen benutten. Alleen wanneer docenten voldoende bekwaam zijn (en zich voelen), is het mogelijk om mee te gaan met de snelle digitale ontwikkelingen.

Ict is noodzakelijk en helpt in de professionele ontwikkeling van leraren

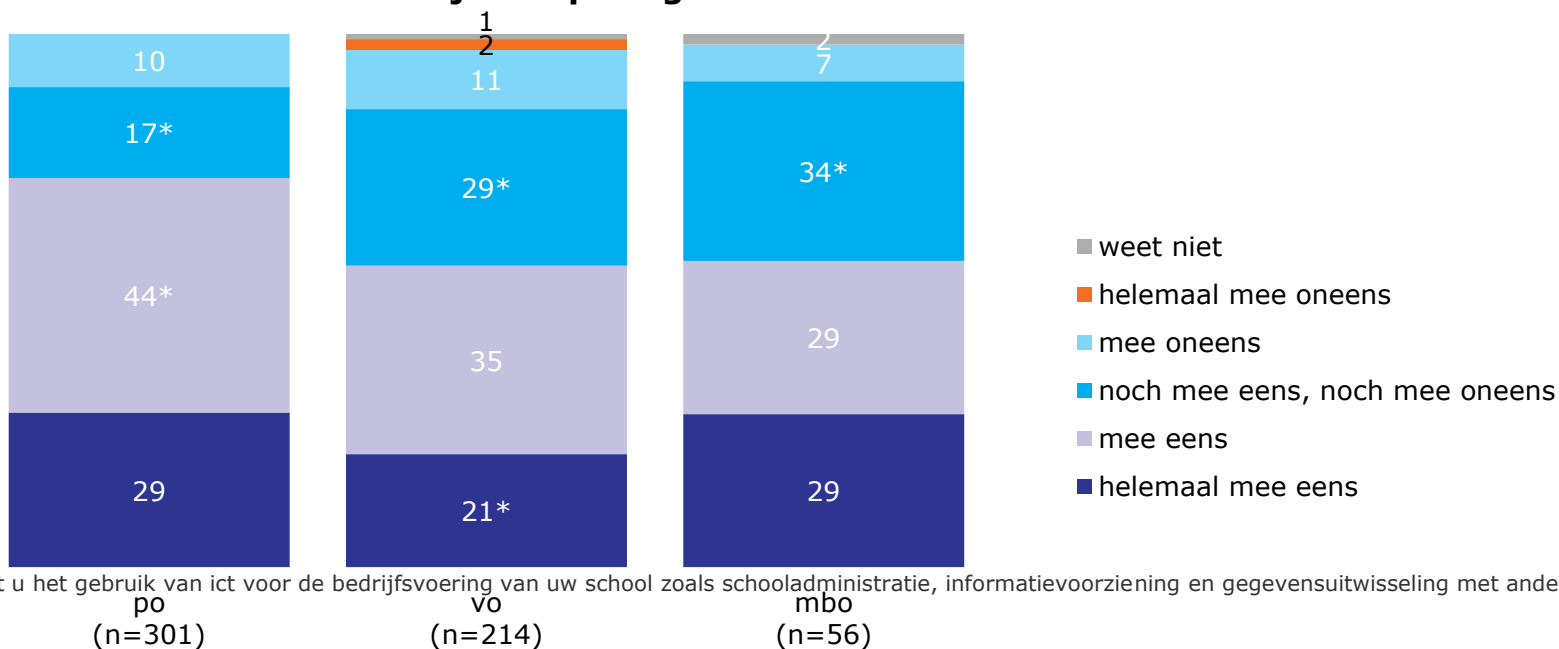

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Minder overtuigd of de inzet ict tot tijdsbesparing voor leraren leidt

- In het voortgezet onderwijs is men het minder vaak dan gemiddeld *helemaal* eens met de stelling dat de inzet van ict leidt tot een tijdsbesparing voor leraren.
- In het primair onderwijs is men het vaker dan in het voortgezet onderwijs (helemaal) eens met de stelling (73% versus 56% in het voortgezet onderwijs).
- *NB. Het kwalitatieve onderzoek laat een iets genuanceerder beeld zien. Docenten en managers geven aan dat de inzet van ict wel degelijk tijdsbesparing betekent. Een van de respondenten zegt bijvoorbeeld: "Je moet er toch niet meer aan denken om alle administratie weer met de hand te doen."*
- *Dat een deel van de docenten nog niet heeft ondervonden dat ict leidt tot tijd- en geldbesparing, komt naar eigen zeggen vooral door praktische belemmeringen (ict-infrastructuur).*

Het inzetten van ict leidt tot een tijdsbesparing voor leraren

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Kwalitatief onderzoek: digitaal lesmateriaal leidt niet tot tijdsbesparing; digitaal administreren wel

Problemen die docenten ondervinden zijn onder meer het wegvallen van de internet verbinding, een trage verbinding en beperkte toegang tot bepaalde websites.

- Dit maakt dat docenten hun les niet kunnen voltooien of leerlingen hun schoolwerk niet afkrijgen.
- Ook leidt het tot oponthoud en onrust in de klas, leerlingen worden vervelend.
- Een ander gevaar dat volgens managers aan de inzet van ict kleeft, is dat leerlingen de pc gebruiken voor andere activiteiten dan schoolwerk.
- Daarnaast beschouwen docenten de inzet van ict volgens de managers als een aanvulling op de bestaande lesmethoden, een extra. Bij tijdgebrek is de inzet van ict (digitaal leermateriaal) het eerste dat komt te vervallen.

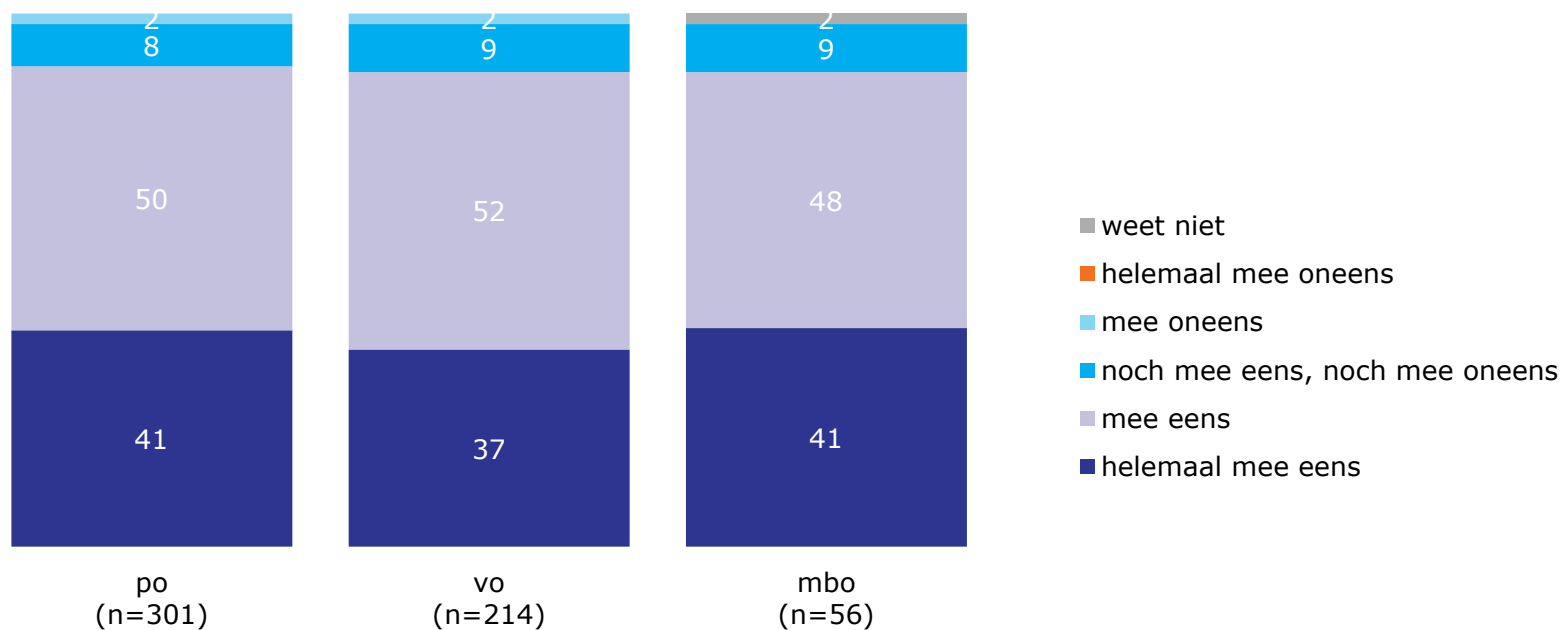
- Gevolg is dat docenten het volgens de managers als een risico ervaren om digitaal lesmateriaal in te zetten. De ervaring is dat het meer tijd kost dan bespaart.

Indien het gaat om de organisatie en administratie van het onderwijs zien docenten zonder meer de voordelen van ict. Met name in het basisonderwijs ervaart men dat ict de werkdruk verlicht doordat leerlingen zelfstandig kunnen werken en het digitaal toetsen de voor de leerkracht minder nakijkwerk vergt.

Negen op de tien ict-managers van mening dat het gebruik van ict tot meer inzicht in prestaties van leerlingen leidt

- Circa vier op de tien ict-managers zijn het *helemaal* eens met de stelling dat het gebruik van ict tot meer inzicht in de prestaties van leerlingen leidt. We zien geen significante verschillen tussen het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs.

Het gebruik van ict leidt tot meer inzicht in de prestaties van leerlingen

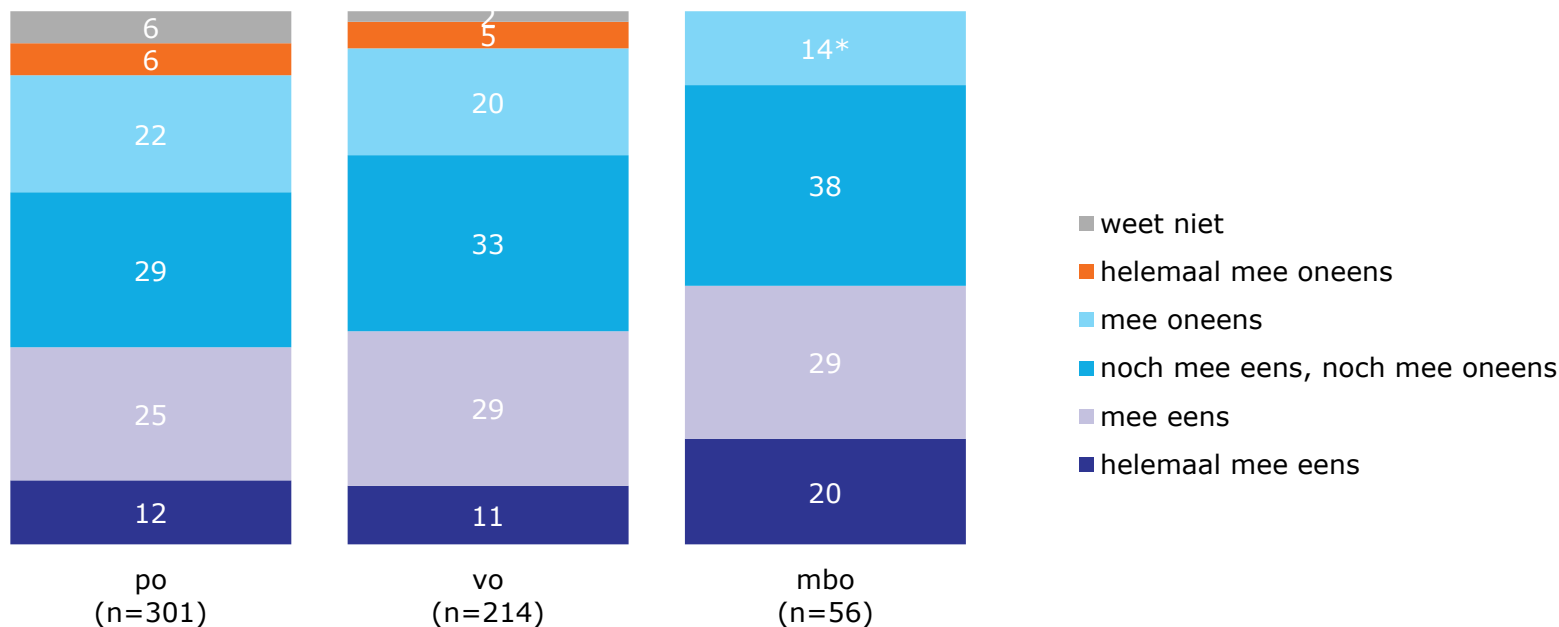

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Meningen verdeeld als het gaat om geldbesparing in het besturen van de schoolinstelling als gevolg van ict gebruik

- Ongeveer vier op de tien ict-managers binnen het primair onderwijs (38%) zijn van mening dat het gebruik van ict tot geldbesparing leidt in het besturen van de schoolinstelling. Ruim een kwart is het hier niet mee eens (po: 28%, vo: 25%).
- In het beroepsonderwijs is men het er minder vaak dan gemiddeld mee oneens (14%).

Het gebruik van ict leidt tot geldbesparing in het besturen van de schoolinstelling

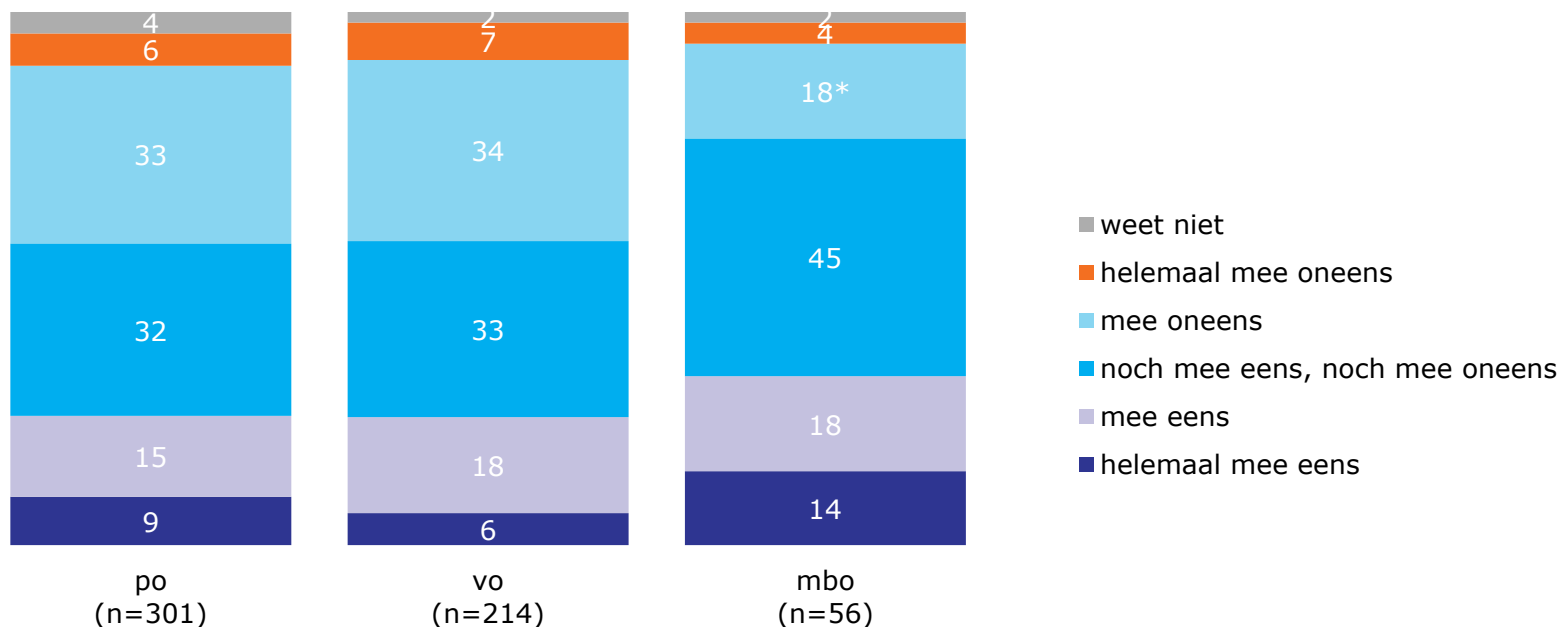

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Minderheid is van mening dat het gebruik van ict leidt tot geldbesparing in het geven van onderwijs

- In het primair- en voortgezet onderwijs is een kwart het (helemaal) eens met de stelling dat het gebruik van ict leidt tot geldbesparing in het geven van onderwijs. Een opvallend grote groep heeft geen mening en nagenoeg vier tiende is het (helemaal) niet eens met deze stelling.
- In het beroepsonderwijs zijn drie op de tien ict-managers het (helemaal) eens met de stelling. Men is het minder vaak dan gemiddeld (helemaal) oneens met de stelling (21%).

Het gebruik van ict leidt tot geldbesparing in het geven van onderwijs

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

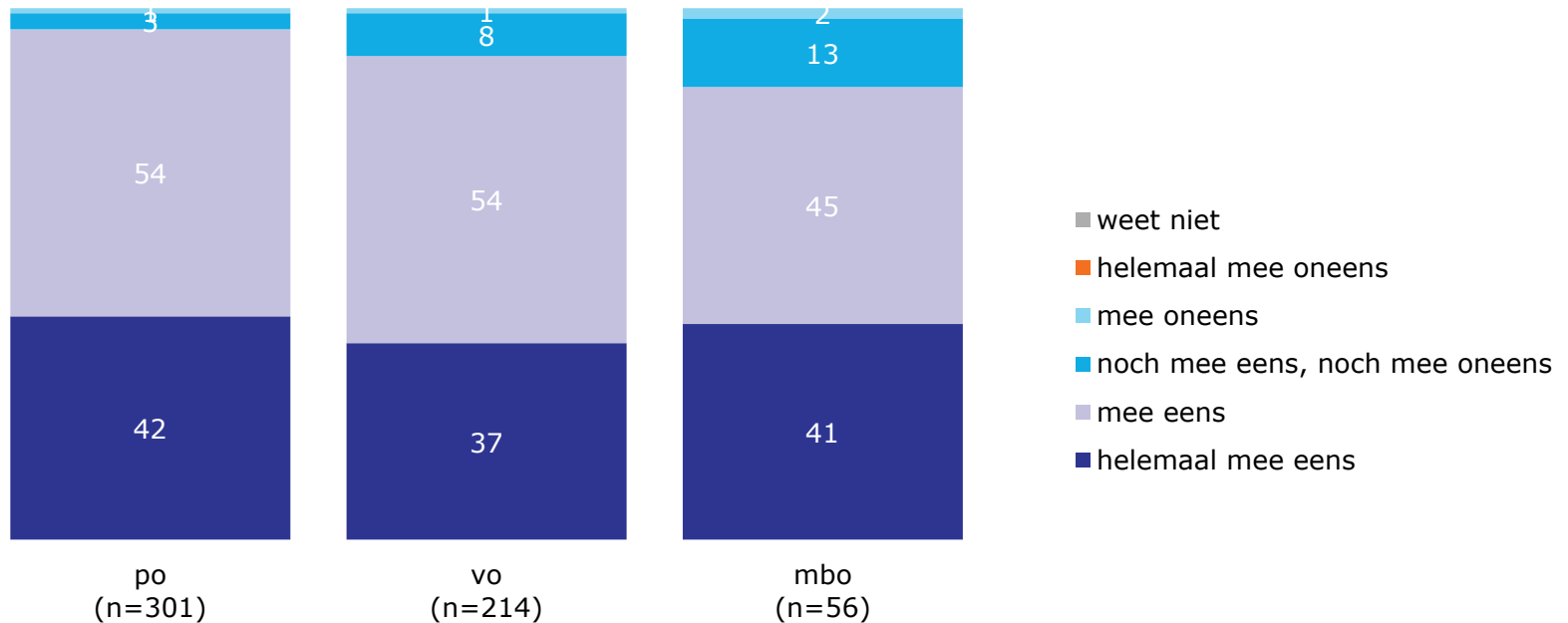
Kwalitatief onderzoek: door praktische belemmeringen geen oog voor geldbesparing door ict in het onderwijs

- De ict-voorzieningen zijn op een groot deel van de scholen (met name in het voortgezet onderwijs) nog niet optimaal.
- Om die reden associeert men ict vooral met de hoge kosten van de hardware. Zeker omdat dit volgens het management een belangrijke belemmering is voor de directie om hardware aan te schaffen dan wel te vernieuwen.
- Wel zijn de managers optimistisch over de toekomst. Zij verwachten dat de ict-kosten in de toekomst zullen afnemen.

Ruime meerderheid is het erover eens dat inzet ict leidt tot meer inzicht in prestaties van de instelling

- In het primair onderwijs is men het vaker dan gemiddeld (helemaal) eens met de stelling dat de inzet van ict tot meer inzicht in de prestaties van de instelling leidt (96%).

Het inzetten van ict leidt tot meer inzicht in de prestaties van de instelling

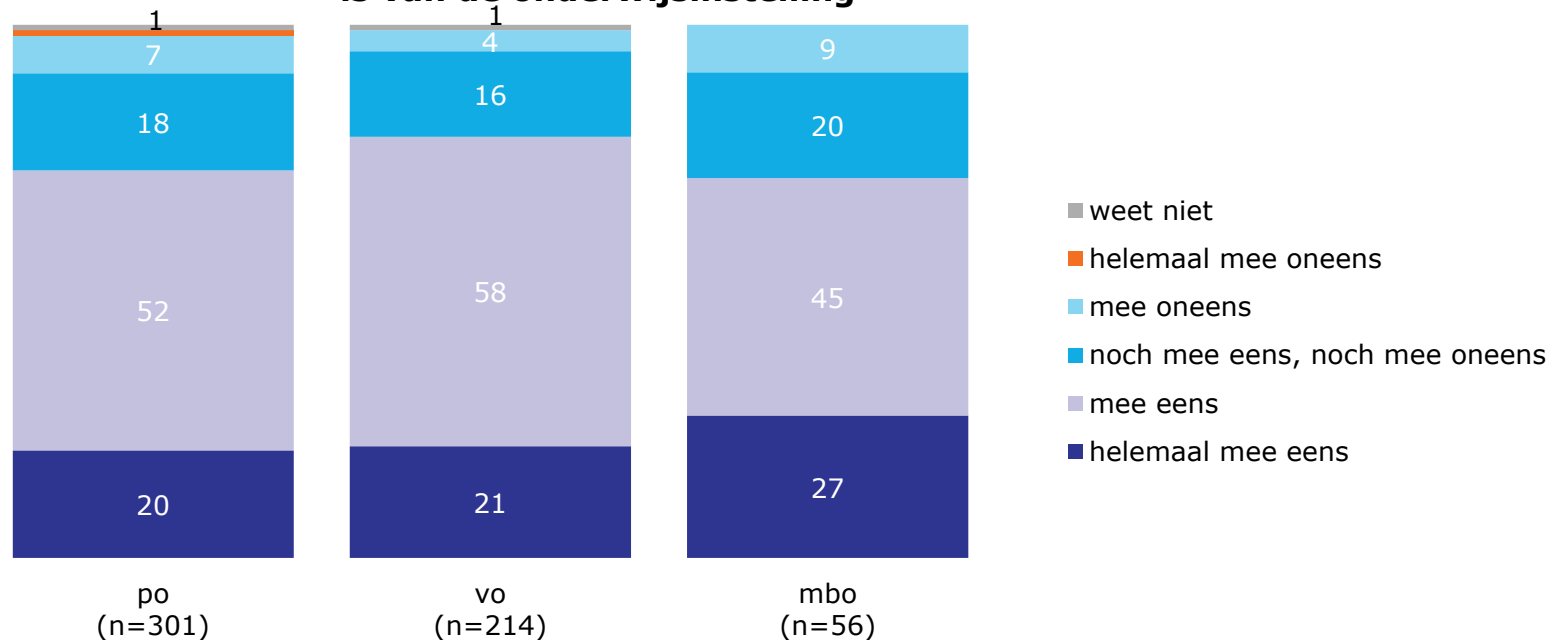

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

Ruim zeven tiende deelt de mening dat ict de kwaliteit van de onderwijsinstelling inzichtelijk maakt

- Er zijn geen significante verschillen tussen het primair-, het voortgezet-, en het beroepsonderwijs.

Ict maakt het voor de omgeving, ouders en leerlingen inzichtelijker wat de kwaliteit is van de onderwijsinstelling

V270: Hoe beoordeelt u het gebruik van ict voor de bedrijfsvoering van uw school zoals schooladministratie, informatievoorziening en gegevensuitwisseling met andere instellingen?

3

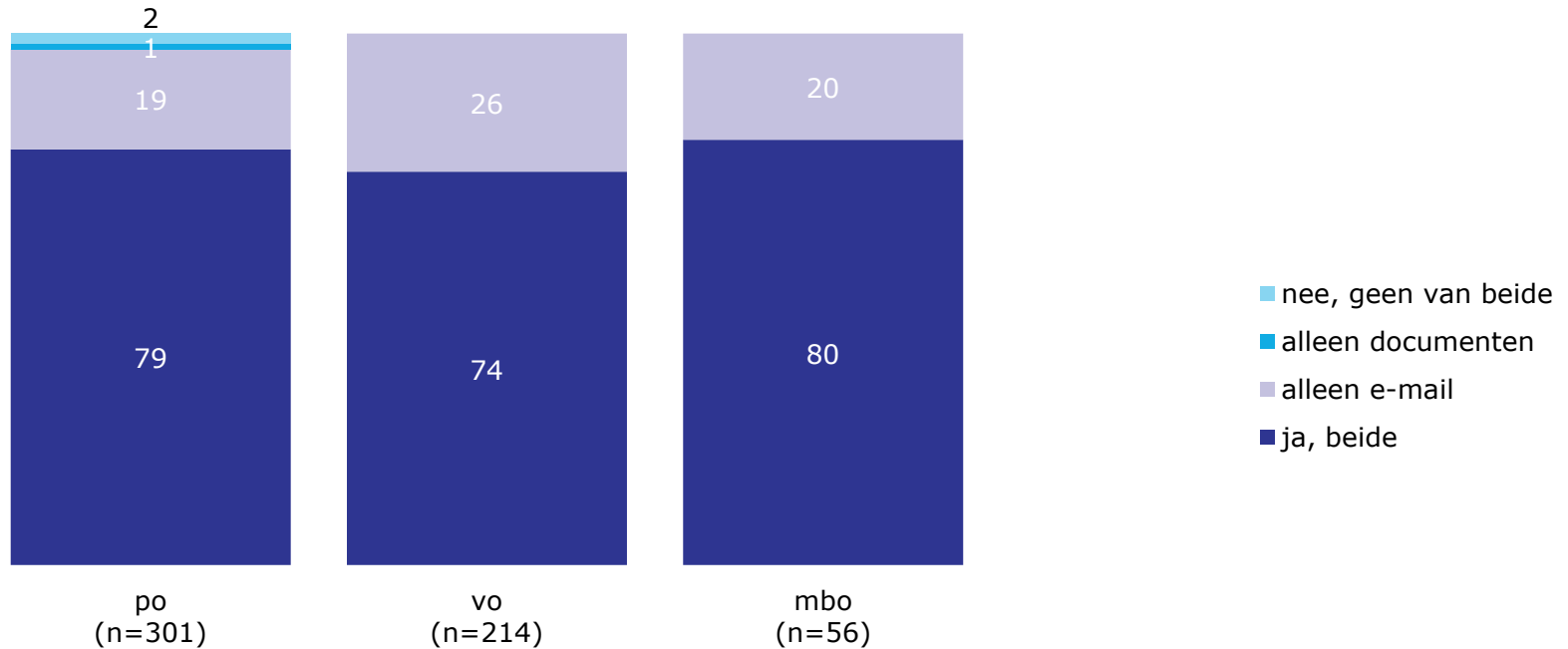
ict gebruik

Meerderheid ict-managers kan thuis zowel werk e-mail als werkdocumenten benaderen

- Zowel in het primair-, voortgezet- als het beroepsonderwijs heeft circa drie kwart van de ict-managers de mogelijkheid thuis zowel werk e-mail als werkdocumenten te benaderen. Ongeveer een vijfde kan niet bij zijn/haar werkdocumenten. Alleen in het primair onderwijs kan een enkeling niet bij zijn/haar e-mail.

Mogelijkheid thuis werk e-mail en werkdocumenten te benaderen

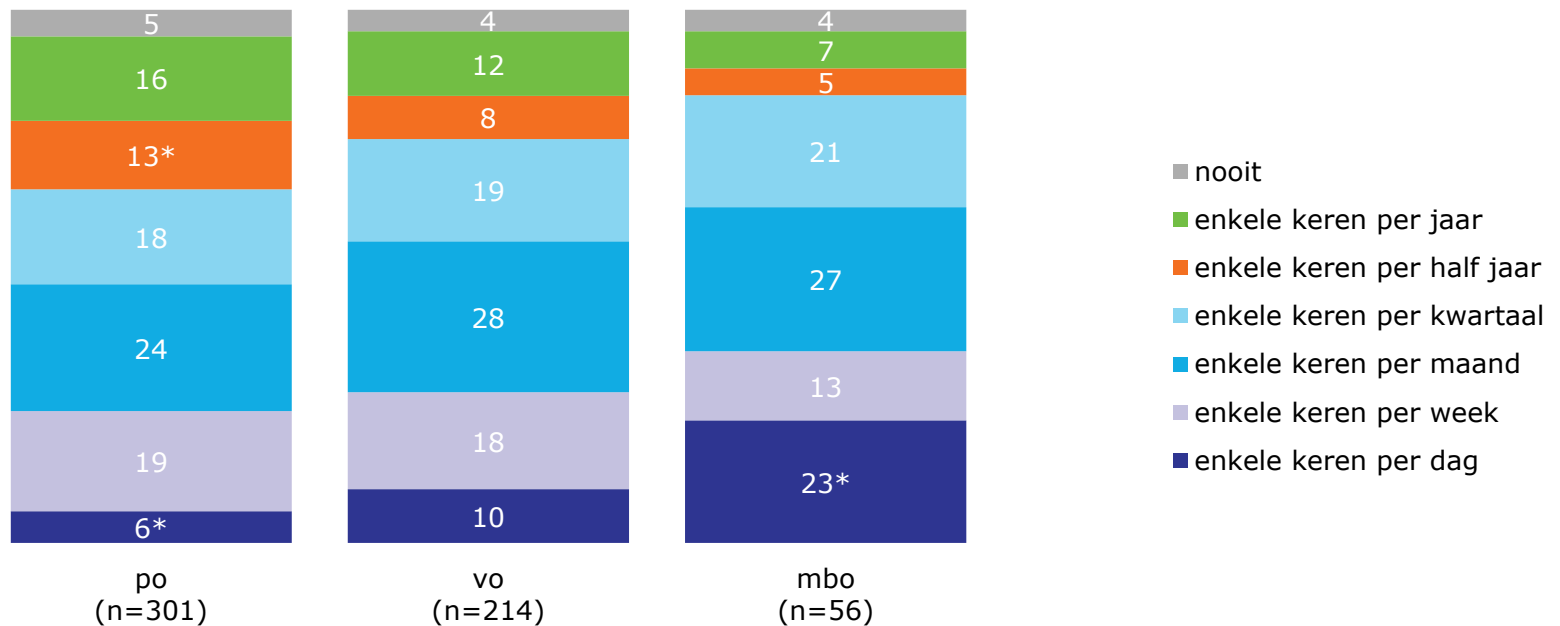

V250: Kunt u thuis zowel uw werk e-mail als uw werkdocumenten benaderen?

Helpt ict-managers gebruikt maandelijks of vaker gegevens uit administratiesysteem voor informatie overzichten

- In alle sectoren wordt door ongeveer de helft van de ict-managers maandelijks of vaker gegevens uit administratiesystemen gebruikt voor het aanleveren van overzichten ter informatie voor het management.
- In mbo worden vaker dan in het po dagelijks gegevens uit administratiesystemen gebruikt voor het aanleveren van overzichten ter informatie voor het management.

Frequentie gebruik gegevens uit administratiesystemen voor het aanleveren van overzichten ter informatie voor het management

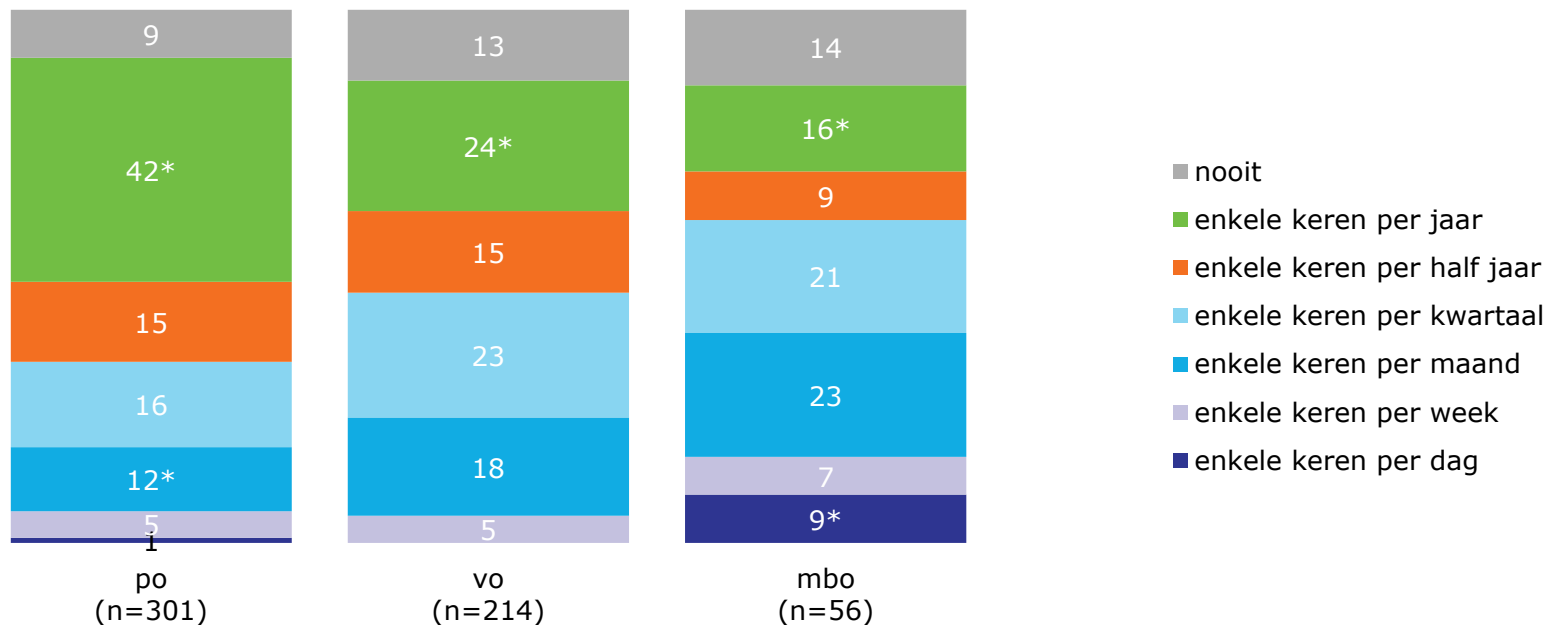

V560: Hoe vaak maakt u gebruik van gegevens uit administratiesystemen voor... het aanleveren van overzichten ter informatie voor het management

Een tiende van de ict-managers gebruikt nooit gegevens uit administratiesystemen voor OCW en inspectie

- Mbo maakt vaker gebruik van gegevens uit administratiesystemen bij aanleveren van data aan OCW en inspectie.
- Een vierde van de po ict-managers maakt enkele keren per jaar gebruik van de gegevens uit de administratiesystemen voor het aanleveren van data of gegevens aan OCW en de inspectie.

Frequentie gebruik gegevens uit administratiesystemen bij het aanleveren van data of gegevens aan OCW en de inspectie

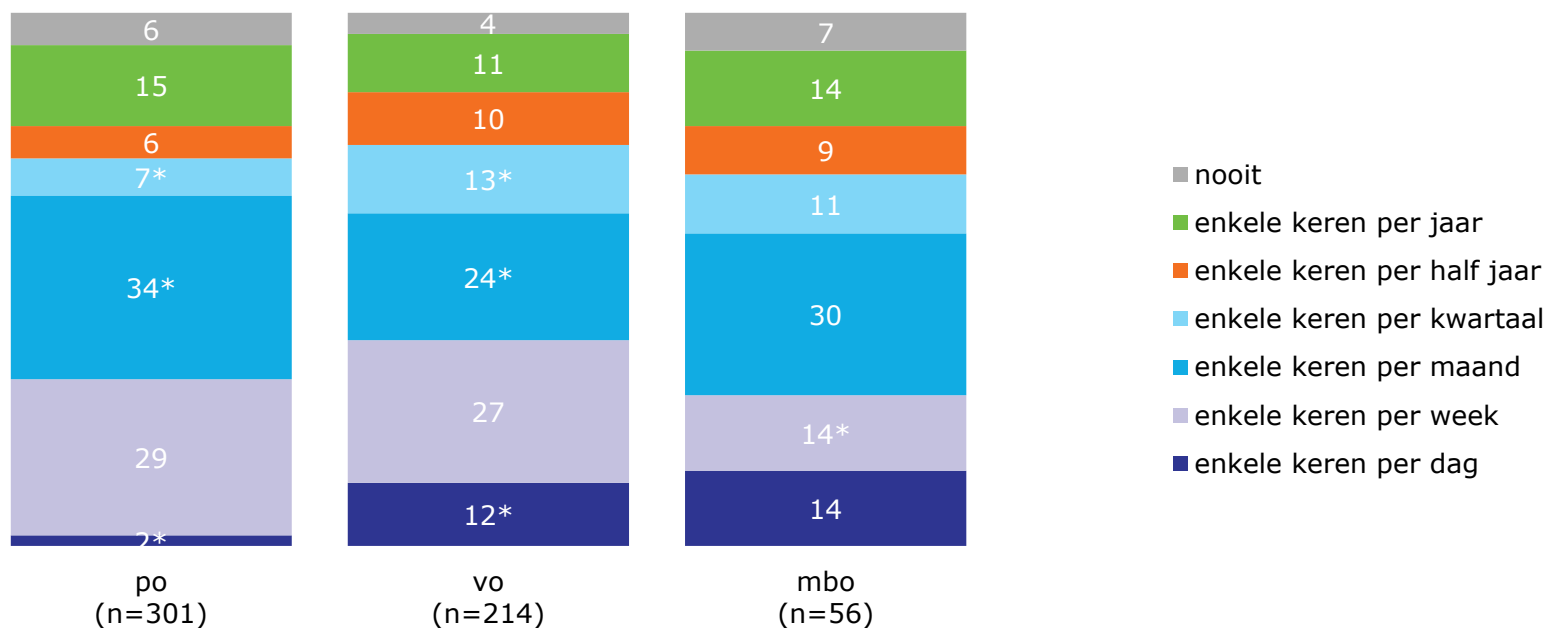

V560: Hoe vaak maakt u gebruik van gegevens uit administratiesystemen voor... gebruik gegevens uit administratiesystemen bij het aanleveren van data of gegevens aan OCW en de inspectie (meer dan alleen word of excel)

Twee derde ict-managers gebruikt minimaal maandelijks het administratiesysteem voor externe communicatie

- In po wordt minder vaak dagelijks gebruik gemaakt van gegevens uit administratiesystemen in communicatie naar buiten toe dan in het vo en mbo.

Frequentie gebruik gegevens uit administratiesystemen in communicatie naar buiten toe

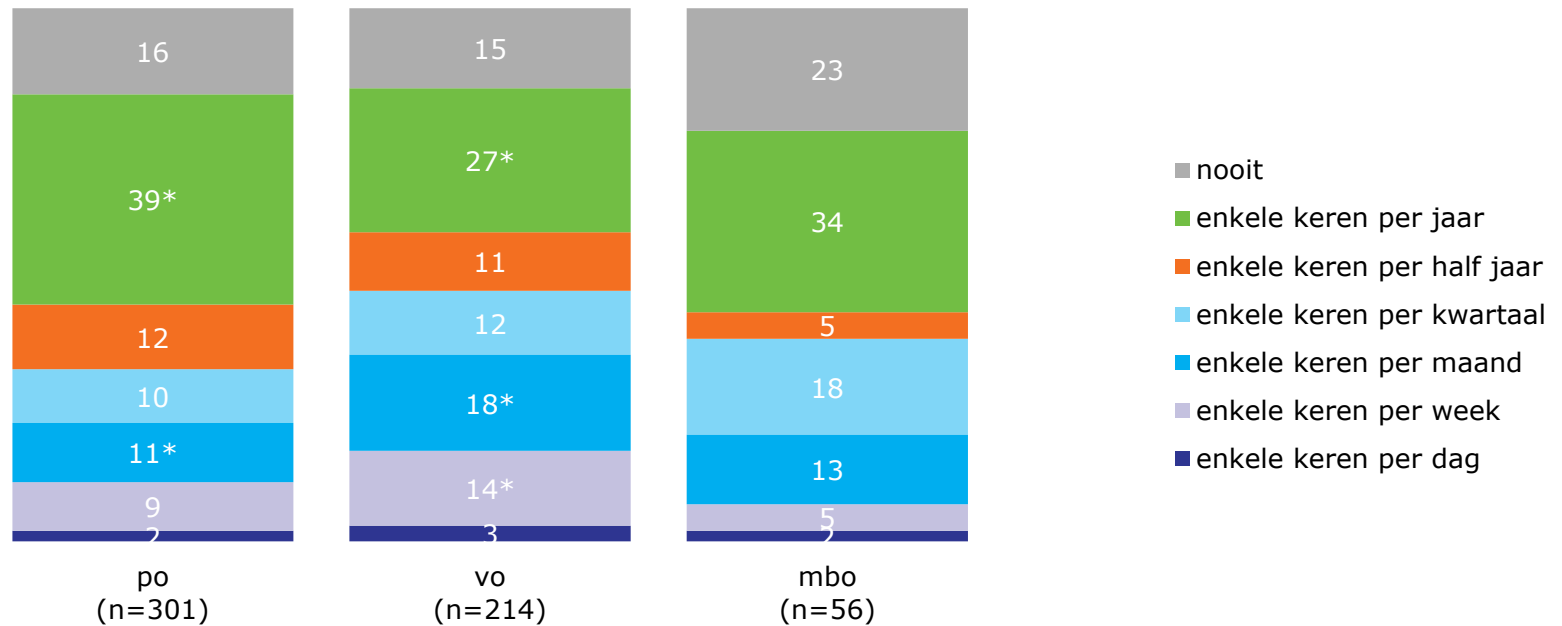

V560: Hoe vaak maakt u gebruik van gegevens uit administratiesystemen voor... gebruik gegevens uit administratiesystemen in communicatie naar buiten toe (bijvoorbeeld op de website, de schoolgids of reclame-campagnes)

Ongeveer een op drie ict-managers gebruikt jaarlijks administratiesystemen voor gesprek met docent

- Vo maakt vaker dan po en mbo gebruik van gegevens uit administratiesystemen om het gesprek aan te gaan met docenten.

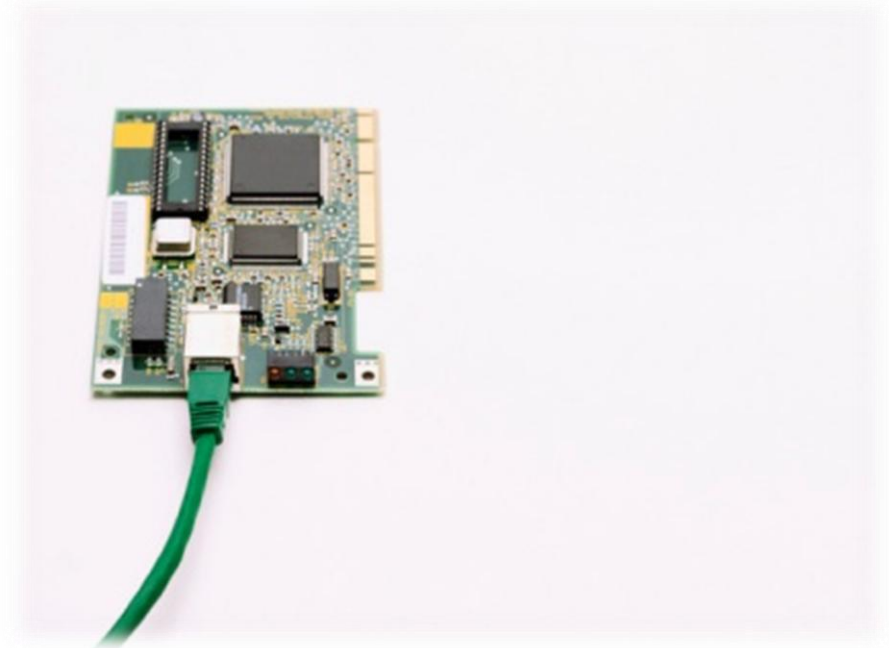
Frequentie gebruik gegevens uit administratiesystemen om het gesprek aan te gaan met docenten

V560: Hoe vaak maakt u gebruik van gegevens uit administratiesystemen voor... om het gesprek aan te gaan met docenten (bijvoorbeeld een functioneringsgesprek of een voortgangsgesprek)

4

Infrastructuur

In po meeste digitale schoolborden per ruimte

- In het primair onderwijs is er gemiddeld 1 computer per 5 leerlingen beschikbaar. In het voortgezet onderwijs is dit vergelijkbaar (4,9 leerlingen). In het beroepsonderwijs moeten bijna zes leerlingen (5,7) een computer delen.
- In het beroepsonderwijs zijn er meer digitale schoolborden beschikbaar (65,3 gemiddeld) dan in het voortgezet onderwijs (32,4) en het primair onderwijs (8,8). Wanneer we kijken naar het gemiddeld aantal digiborden per ruimte komt het beroepsonderwijs er juist minder goed vanaf: nog niet de helft van de ruimtes heeft een digibord, in het voortgezet onderwijs is dit iets meer dan de helft en in het primair onderwijs heeft drie kwart van de ruimtes een digibord.

	po (n=301)	vo (n=214)	mbo (n=56)
gemiddeld aantal leerlingen per computer	5,0	4,9	5,7
gemiddeld aantal digitale schoolborden	8,8*	32,4*	65,3*
gemiddeld aantal digitale schoolborden per onderwijsruimte (%)	75%*	54%*	46%*

V190: Hoeveel computers, zoals desktops, laptops, netbooks, tablets, zijn er naar schatting op uw school of instelling beschikbaar voor onderwijsdoeleinden?

V220: Over hoeveel digitale schoolborden beschikt uw school of instelling?

Impact ambitie en situatie instelling op infrastructuur

- **Afspraken didactische inzet ict**

- Scholen die afspraken hebben gemaakt over alle leerstofonderdelen op het gebied van de didactische inzet van ict, hebben vaker gemiddeld meer computers beschikbaar voor leerlingen. Tevens hebben deze scholen (met afspraken over alle leerstofonderdelen) vaker gemiddeld meer digitale schoolborden per ruimte.

- **Afspraken aanschaf en beheer ict**

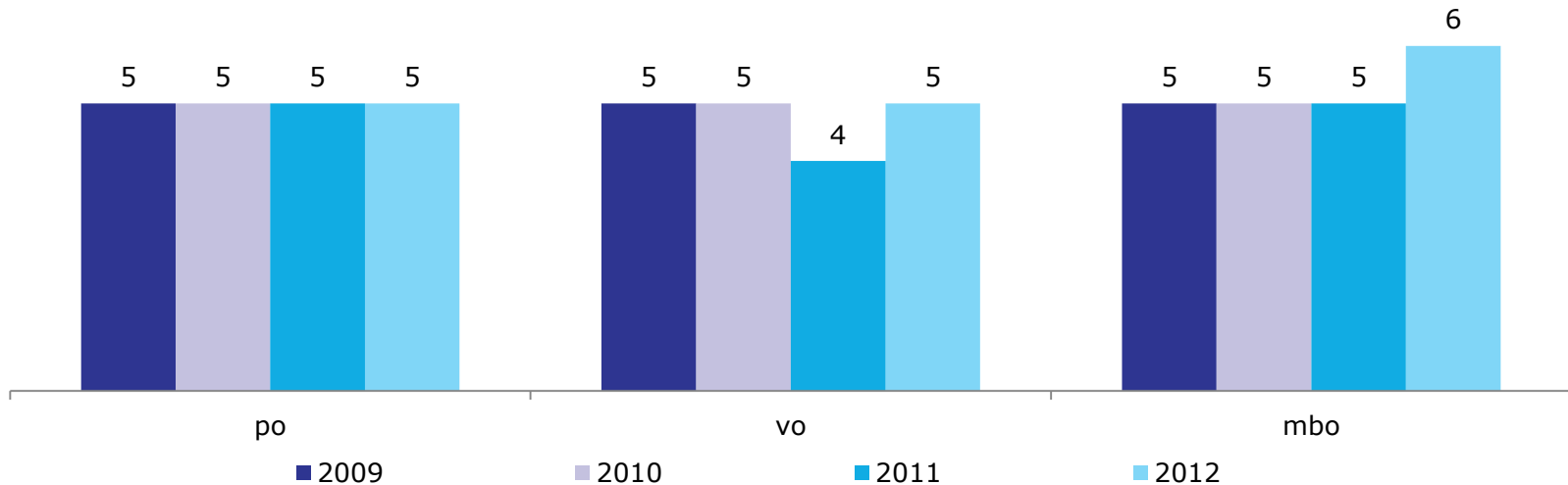
- Ook voor de afspraken rondom aanschaf en beheer van ict geldt dat de scholen / instellingen die afspraken hebben gemaakt over de aanschaf en het beheer van ict, leerlingen minder vaak een computer hoeven delen en er gemiddeld meer digitale schoolborden per ruimte zijn.

- **Ambitieniveau school**

- Scholen met een hoog ambitieniveau hebben tevens vaker meer computers beschikbaar voor leerlingen en gemiddeld meer digitale schoolborden per ruimte.

Gemiddeld aantal leerlingen per computer

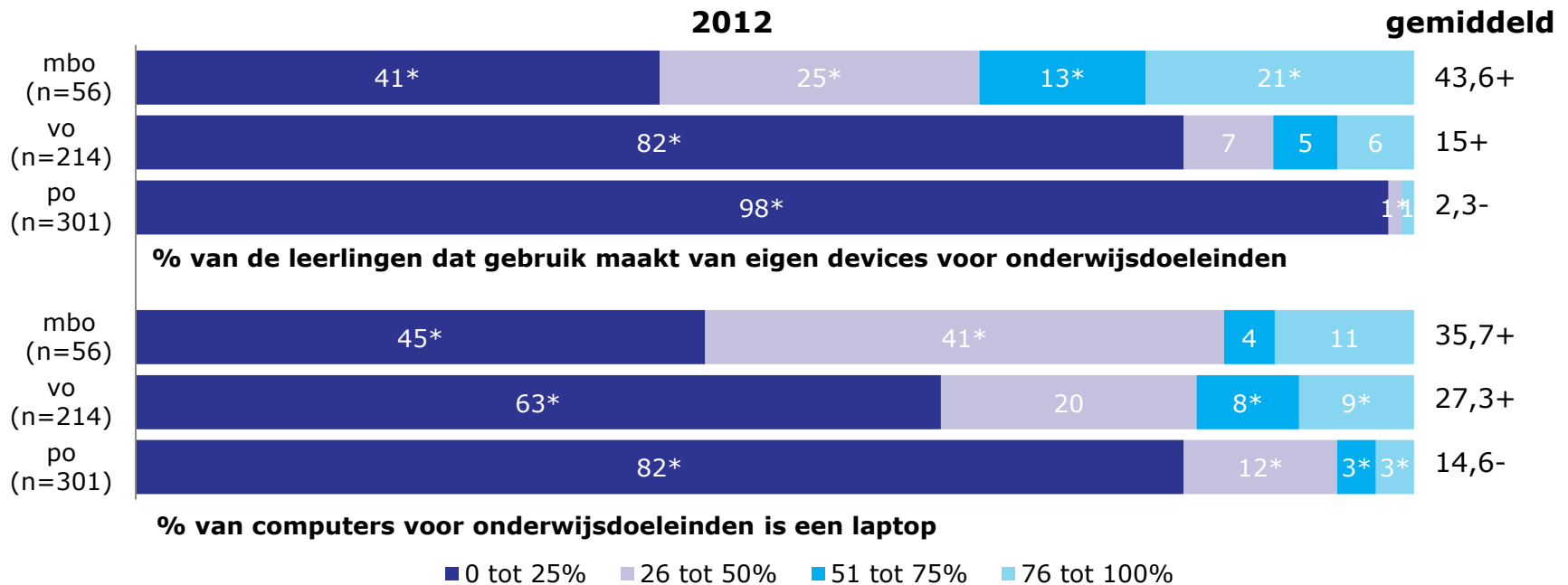
- Door de jaren heen blijft het aantal leerlingen per computer ongeveer gelijk in alle drie de onderwijsniveaus.

V190: Hoeveel computers, zoals desktops, laptops, netbooks, tablets, zijn er naar schatting op uw school of instelling beschikbaar voor onderwijsdoeleinden?

In mbo meer laptops en meer leerlingen die gebruik maken van eigen devices voor onderwijsdoeleinden

- Binnen het primair onderwijs geeft 18% van de ict-managers aan dat minimaal een kwart van de computers voor onderwijsdoeleinden een laptop is. In het voortgezet onderwijs is dit 37% en in het mbo 55%.
- In het mbo is 35,7% van de computers voor onderwijsdoeleinden een laptop. In het primair onderwijs ligt dit percentage veel lager: hier is 14,6% van de computers een laptop.
- Ook het aandeel van de leerlingen dat gebruik maakt van eigen devices voor onderwijsdoeleinden is groter in het beroepsonderwijs dan in het voortgezet- en primair onderwijs.

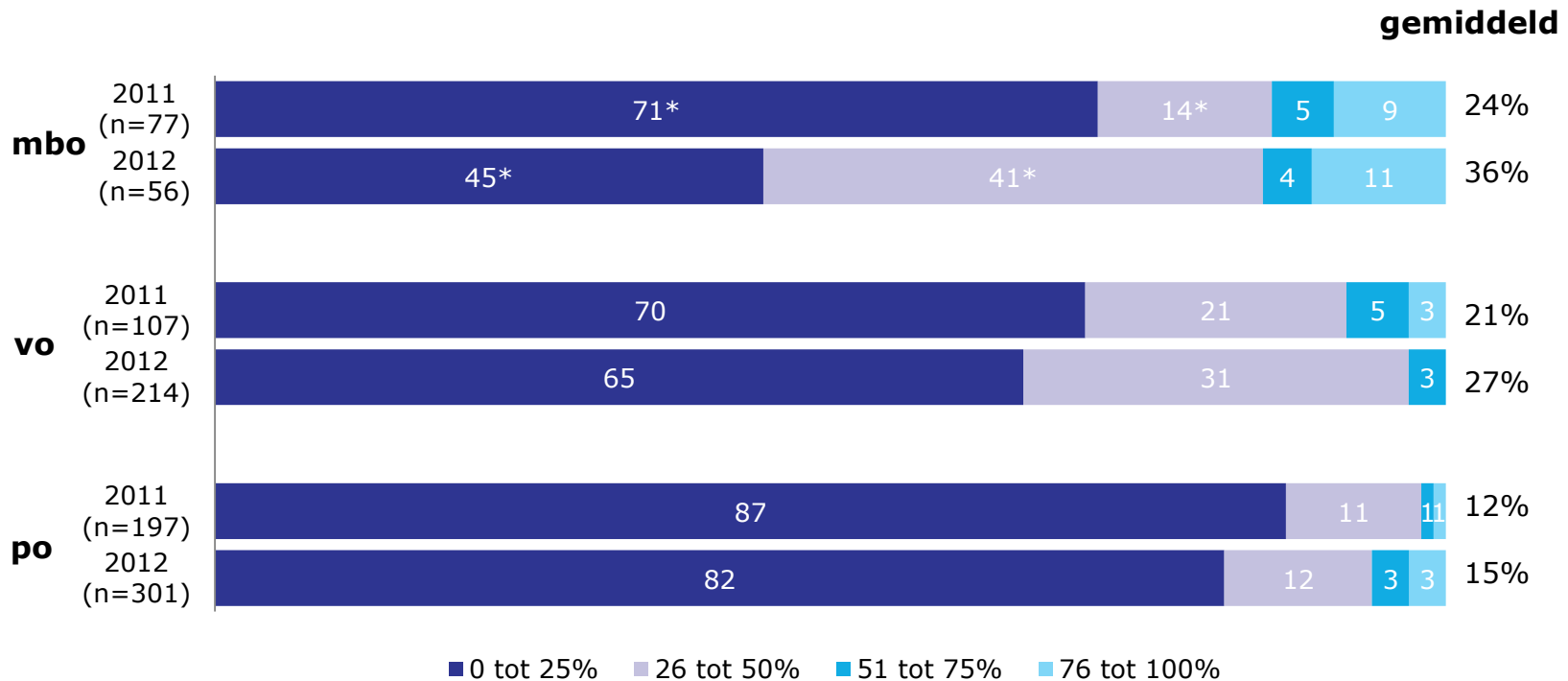

V200_1: Welk percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is een laptop?

V240_1: Welk percentage van de leerlingen of studenten maakt op uw school of instelling gebruik van hun eigen devices zoals laptops, tablets en smartphones voor onderwijsdoeleinden?

Steeds meer laptops onder de computers

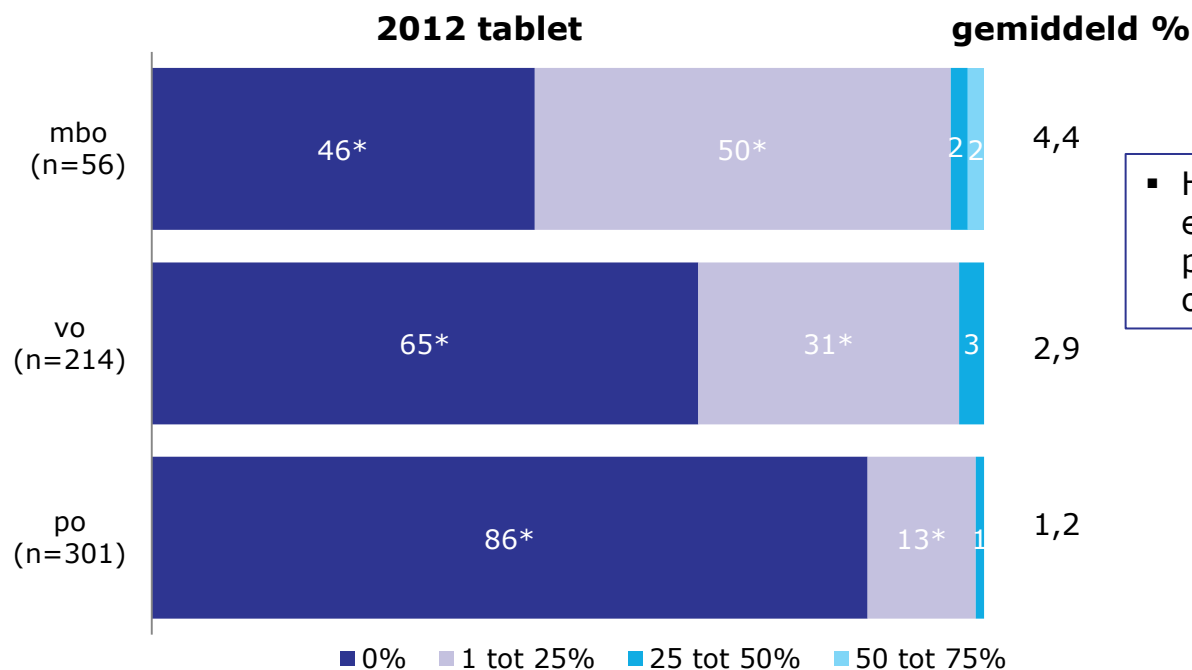
- Het gemiddeld percentage laptops onder de computers is voor alle drie de onderwijsniveaus toegenomen ten opzichte van vorig jaar.
- In het beroepsonderwijs zien we een significante stijging in het aandeel dat aangeeft dat 25 tot 50% van de computers een laptop is en een daling in het aandeel dat aangeeft dat 0 tot 25% een laptop is.

V200_1: Welk percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is een laptop?

Tablets worden nog nauwelijks gebruikt in het onderwijs

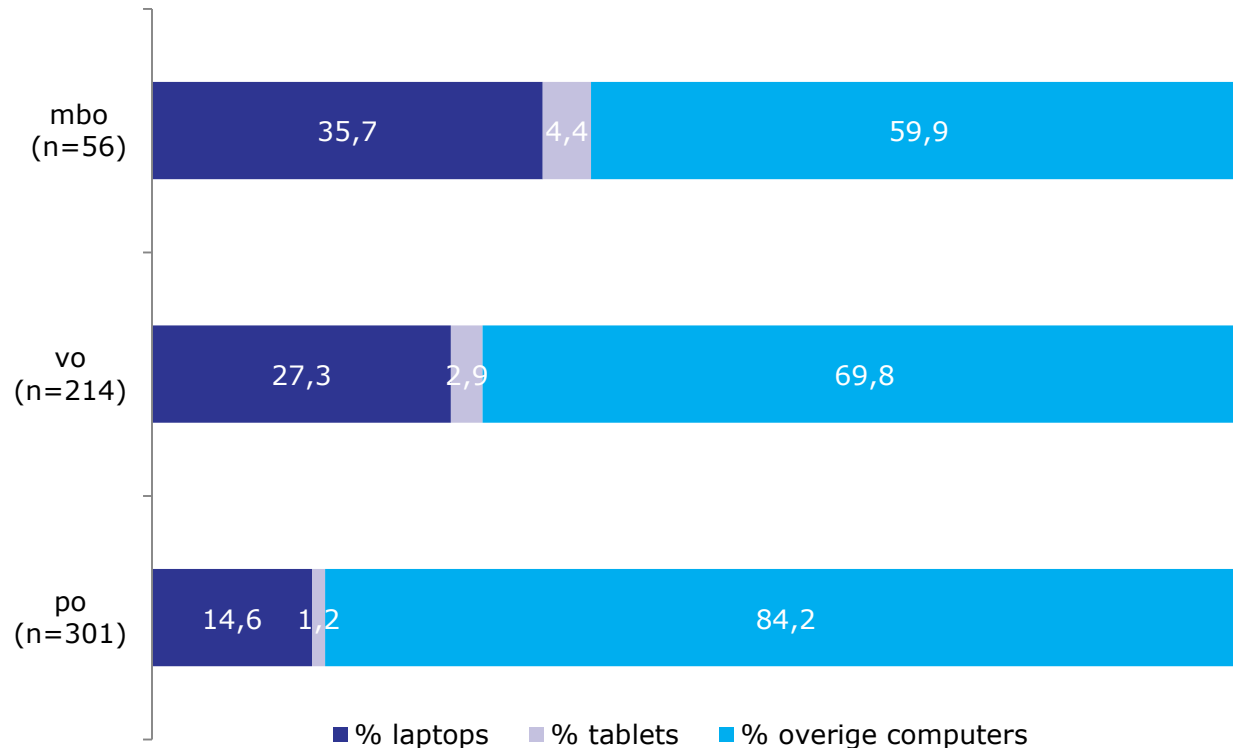
- Het gemiddeld percentage tablets onder de computers is het hoogst in het mbo: hier bedraagt het aandeel tablets dat wordt gebruikt voor onderwijsdoeleinden 4,4%.
- In het beroepsonderwijs geeft de helft van de ict-managers aan dat 1 tot 25% van de computers een tablet is. In het voortgezet onderwijs is volgens drie op de tien ict-managers 1 tot 25% een tablet en in het primair onderwijs slechts volgens 13% van de ict-managers.
- In het primair onderwijs geeft 86% van de ict-managers aan dat er geen tablets zijn. In het voortgezet onderwijs is dit 65% en in het beroepsonderwijs 46%.

■ Hoe hoger het ambitieniveau van een school/instelling hoe groter percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden een tablet is.

V580: Welk percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is een tablet?

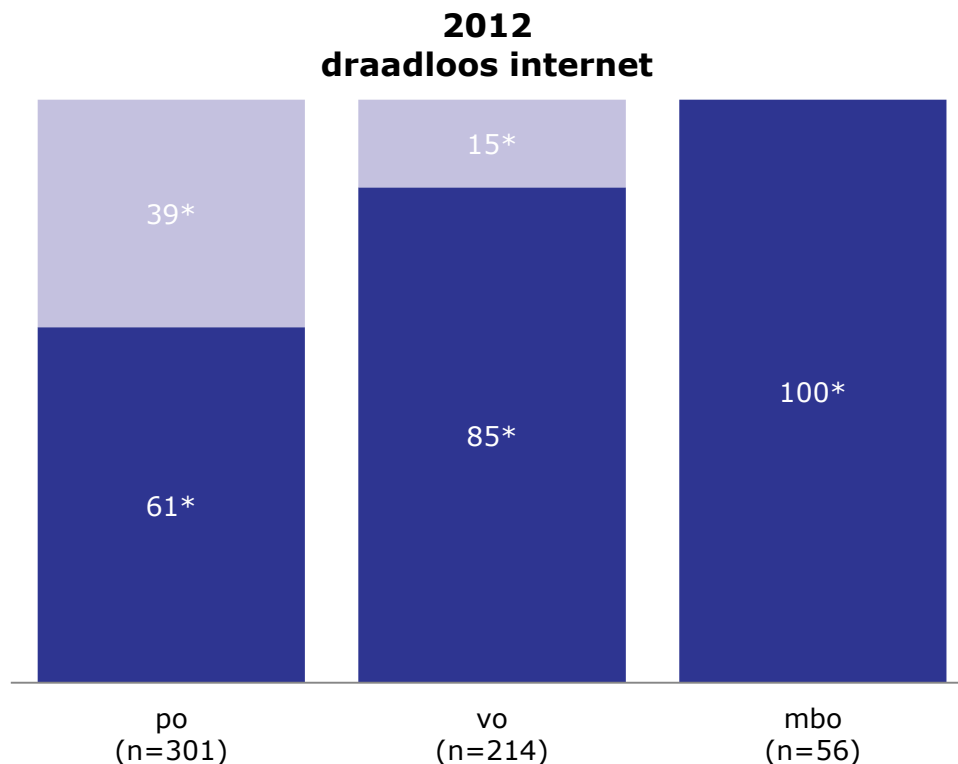
Mbo heeft grootste percentage laptops en tablets onder de computers voor onderwijsdoeleinden

V580: Welk percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is een tablet? & V200_1: Welk percentage van de computers voor onderwijsdoeleinden is een laptop?

Meerderheid van de scholen heeft draadloos internet, vooral in vo en mbo

- Zes op de tien ict-managers in het primair onderwijs geven aan dat de school of instelling over draadloos internet beschikt. In het voortgezet onderwijs beschikt volgens 85% van de ict-managers hun school over draadloos internet. In het beroepsonderwijs hebben alle instellingen draadloos internet.

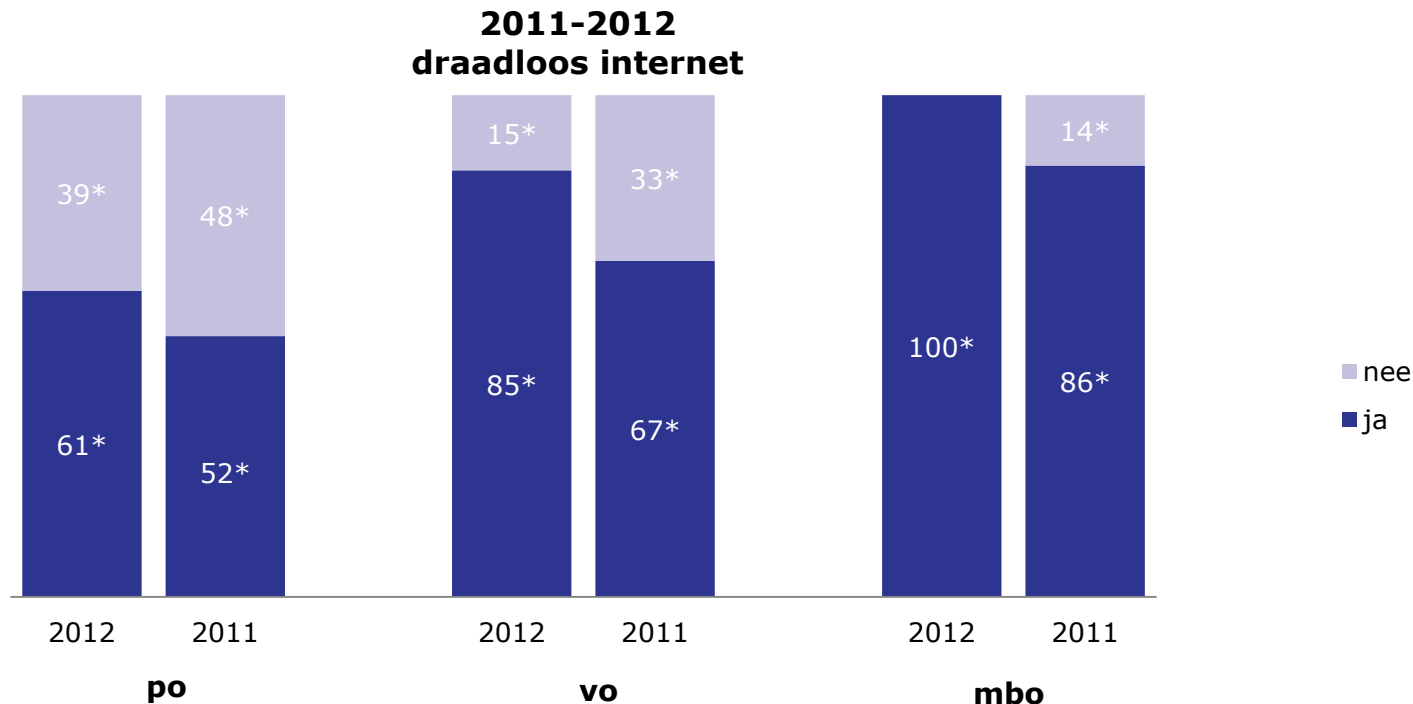

- In het primair- en voortgezet onderwijs hebben de instellingen met beschikking over draadloos internet vaker:
 - Een groter aandeel laptops
 - Een groter aandeel tablets
 - Meer leerlingen die gebruik maken van eigen devices

V210: Beschikt uw school of instelling over draadloos internet?

Zowel in po, vo als mbo toename sinds 2011 in aantal scholen dat beschikt over draadloos internet

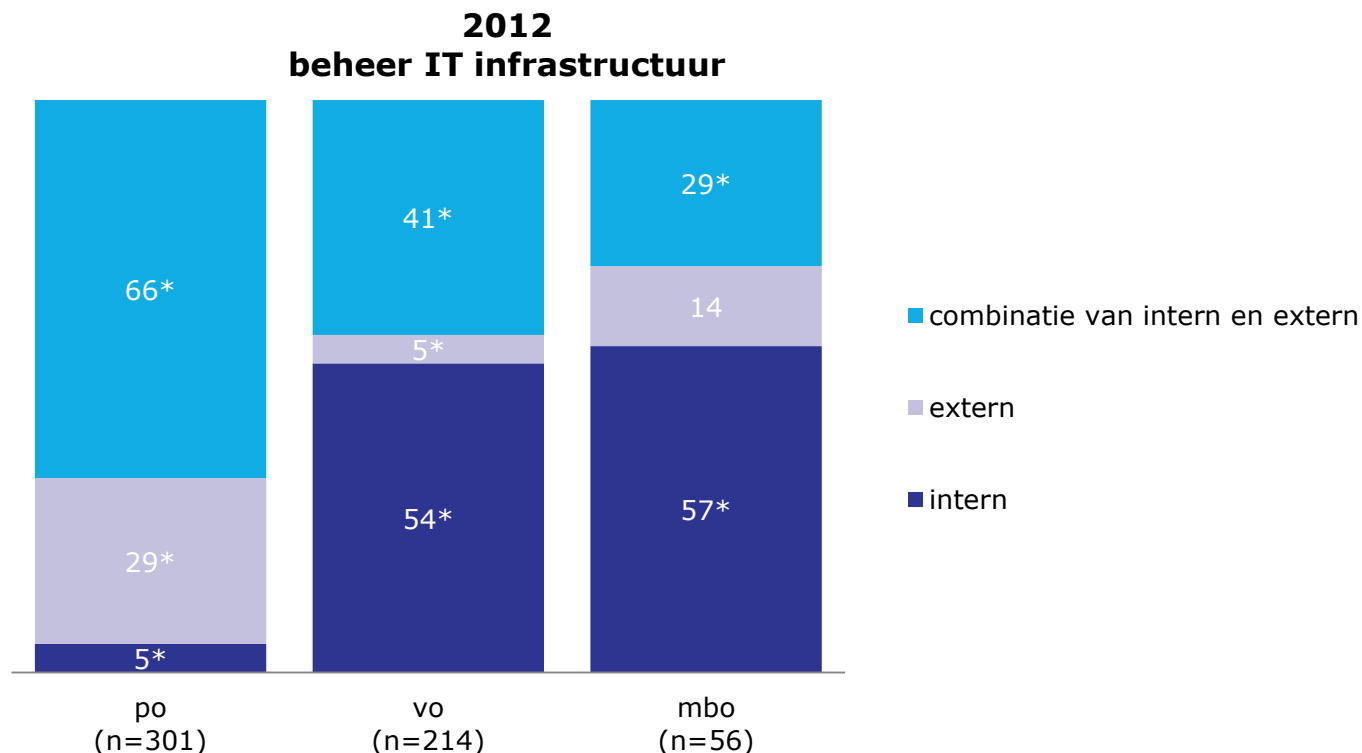
- In het primair onderwijs gaf in 2011 de helft van de ict-managers in het primair onderwijs aan dat hun school over draadloos beschikt. In 2012 zijn dit zes op de tien managers.
- In het voortgezet- en beroepsonderwijs is er ook ten opzichte van 2011 sprake van een significante toename in het aandeel van de ict-managers dat aangeeft dat de school over draadloos internet beschikt.

V210: Beschikt uw school of instelling over draadloos internet?

In vo en mbo wordt de IT infrastructuur vooral intern beheerd, in po combinatie van intern en extern

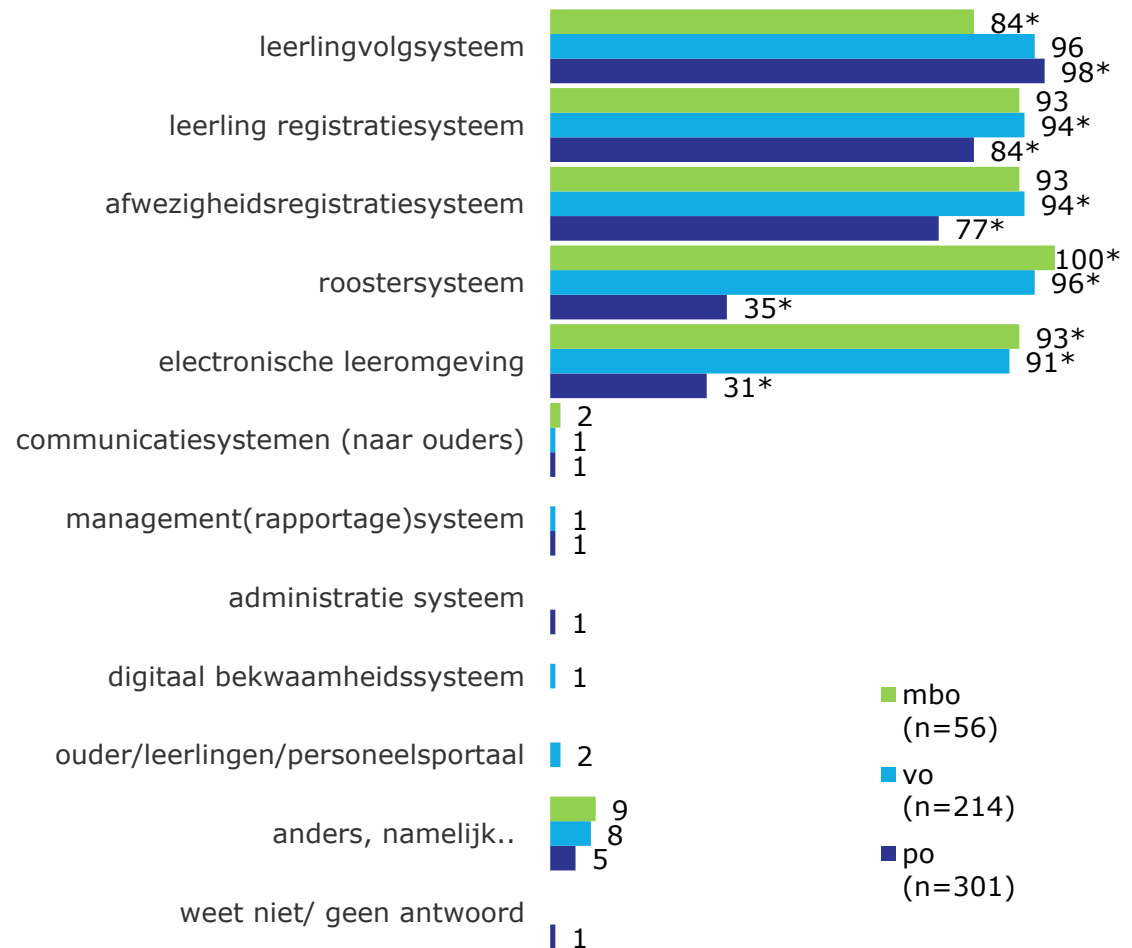
- In het primair onderwijs wordt volgens twee derde van de ict-managers de IT infrastructuur intern en extern beheerd. Slechts bij 5% is het beheer voornamelijk intern.
- In het voortgezet onderwijs en in het beroepsonderwijs is het beheer juist vaker intern.

V230: Wie beheert de IT infrastructuur?

Leerlingvolgsysteem en leerlingregistratiesysteem op bijna alle scholen aanwezig

- Op de meeste scholen wordt er gebruik gemaakt van een leerlingvolgsysteem, een registratiesysteem en een afwezigheidsregistratiesysteem.
- Op scholen binnen het voortgezet- en het beroepsonderwijs is er ook bijna altijd een roostersysteem en een elektronische leeromgeving. Dit komt in het primair onderwijs veel minder vaak voor.
- Communicatiesystemen, management(rapportage)systemen, administratiesystemen, digitale bekwaamheidssystemen en ouder/leerlingen/personeelsportalen zijn systemen die ict-managers zelf aangegeven hebben via de 'anders, namelijk' categorie.

V260: Welke systemen heeft u om onderwijs te organiseren?

5

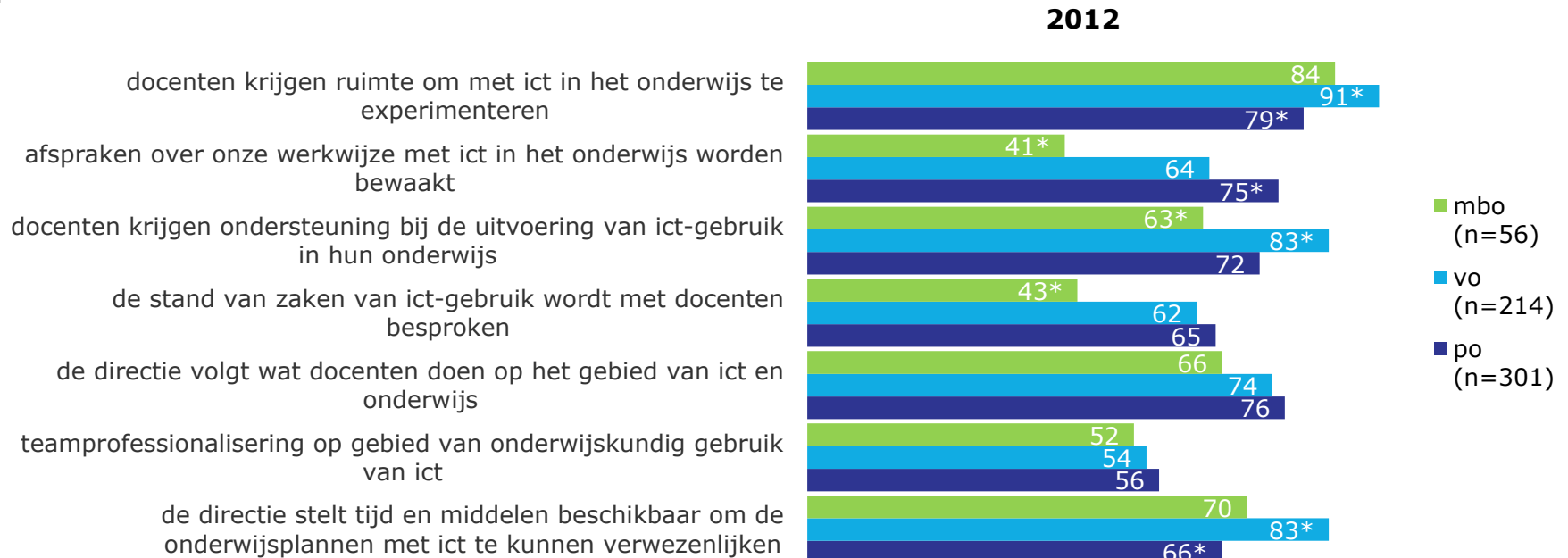
Samenwerking en leiderschap

Meeste docenten krijgen ruimte om te experimenteren met ict

In het primair onderwijs worden volgens drie kwart van de ict-managers de afspraken in het onderwijs bewaakt. In het beroepsonderwijs is dit slechts volgens vier tiende van de ict-managers het geval. Vooral in het voortgezet onderwijs krijgen docenten ondersteuning bij de uitvoering van ict-gebruik in het onderwijs. Ook stelt de directie in het voortgezet onderwijs vaker dan gemiddeld tijd en middelen beschikbaar om de onderwijsplannen met ict te kunnen verwezenlijken.

Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat 'de ruimte om met ict in het onderwijs te experimenteren' niet altijd als positief wordt ervaren. Docenten geven aan meer behoefte te hebben aan ondersteuning vanuit het management in plaats van 'meer ruimte.'

V100: in welke mate doen zich de volgende situaties op uw school of instelling voor? Antwoordcategorieën: (bijna) nooit, soms, regelmatig, vaak, weet niet. In de grafiek het percentage dat aangeeft dat de situatie regelmatig tot vaak van toepassing is

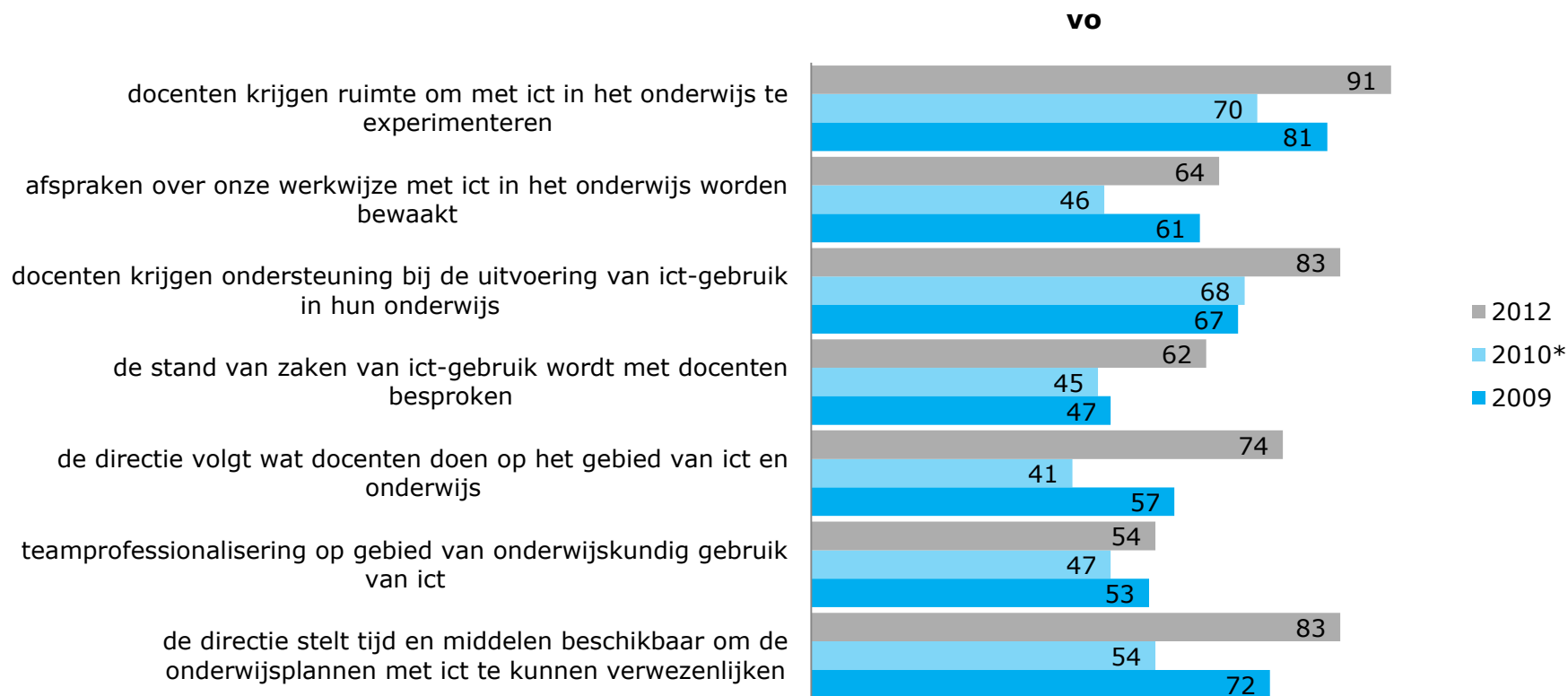
Directie stelt nu minder tijd en middelen beschikbaar in po om ict te verwezenlijken dan in 2010

* In 2011 is deze vraag niet gesteld

V100: in welke mate doen zich de volgende situaties op uw school of instelling voor? Antwoordcategorieën: (bijna) nooit, soms, regelmatig, vaak, weet niet. In de grafiek het percentage dat aangeeft dat de situatie regelmatig tot vaak van toepassing is

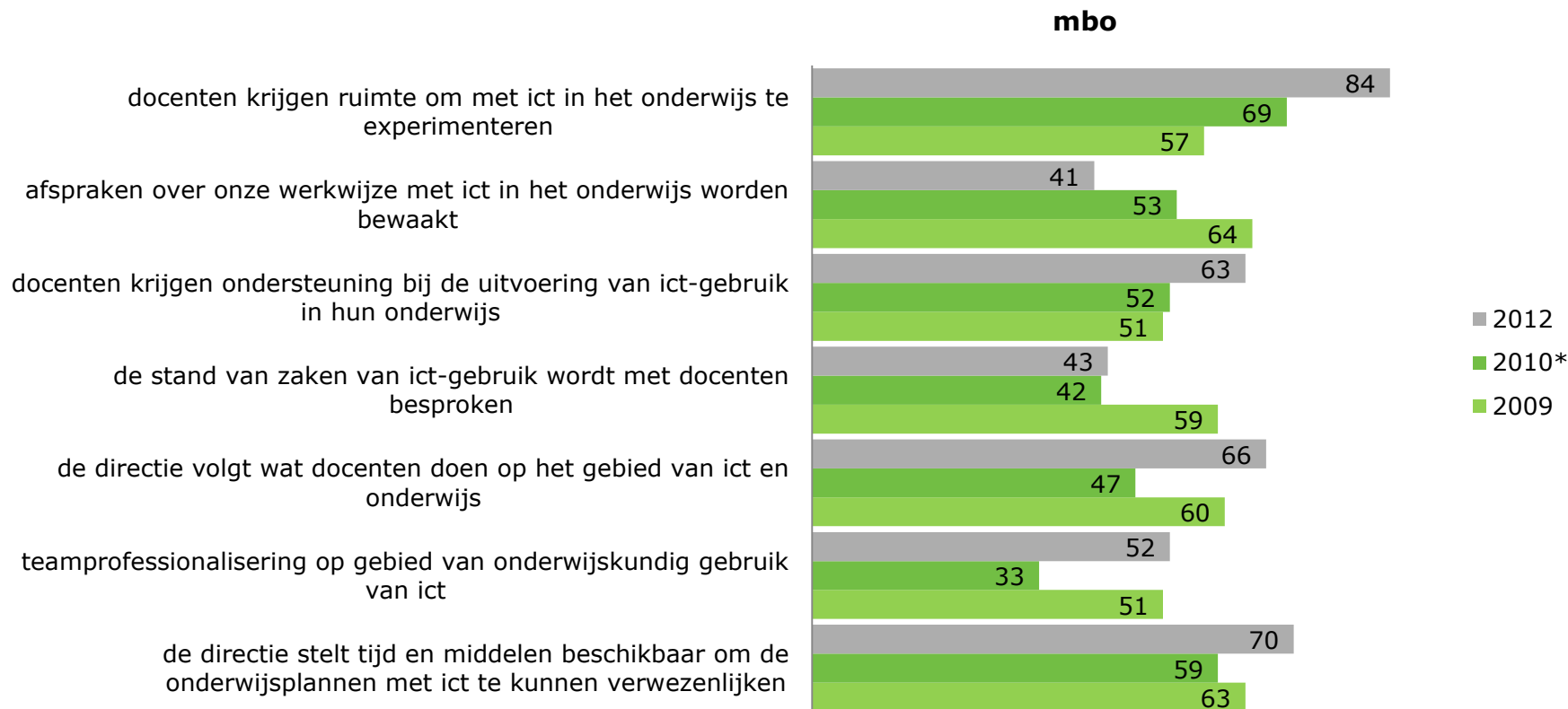
Toename van alle ondersteuningssituaties in vo vergeleken met 2010

* In 2011 is deze vraag niet gesteld

V100: in welke mate doen zich de volgende situaties op uw school of instelling voor? Antwoordcategorieën: (bijna) nooit, soms, regelmatig, vaak, weet niet. In de grafiek het percentage dat aangeeft dat de situatie regelmatig tot vaak van toepassing is

Docenten mbo krijgen nog vaker de ruimte om met ict te experimenteren dan in 2010

* In 2011 is deze vraag niet gesteld

V100: in welke mate doen zich de volgende situaties op uw school of instelling voor? Antwoordcategorieën: (bijna) nooit, soms, regelmatig, vaak, weet niet. In de grafiek het percentage dat aangeeft dat de situatie regelmatig tot vaak van toepassing is

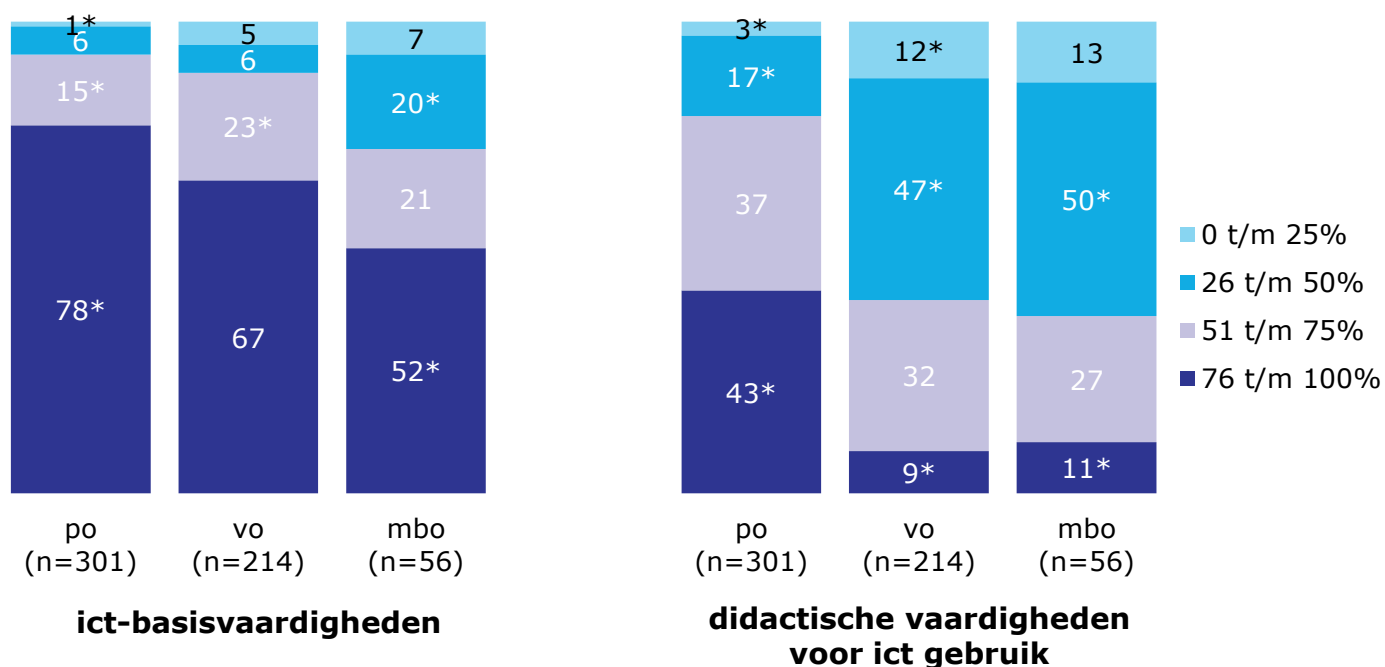
6

Deskundigheid

In po beschikt een meerderheid van de docenten over ict-basis- en didactische vaardigheden voor ict gebruik

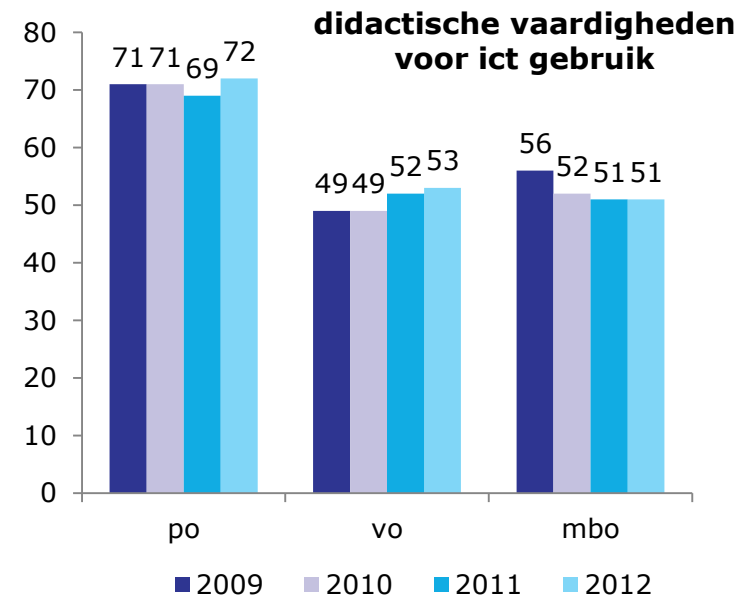
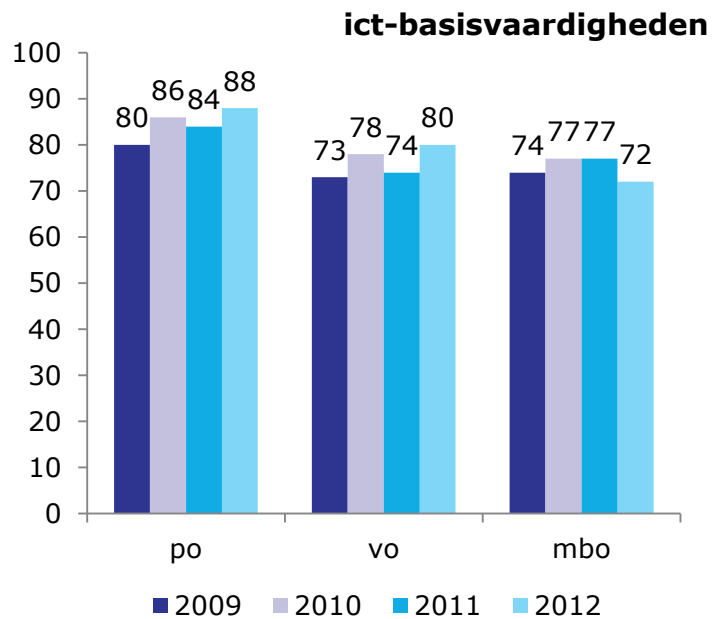
- In het primair onderwijs geeft een ruime meerderheid van de ict-managers aan dat 76% tot 100% van de leraren over ict-basisvaardigheden beschikt. In het beroepsonderwijs is slechts de helft hier van overtuigd en denkt men vaker dan gemiddeld dat slechts 26 t/m 50% over ict-basisvaardigheden beschikt.
- Ook is men in het primair onderwijs vaker (43%) dan in het voortgezet- (9%) en beroepsonderwijs (11%) van mening dat ruim driekwart van de docenten over didactische vaardigheden voor ict-gebruik beschikt.

V110: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende ict-basisvaardigheden zoals tekstverwerken en internet?

V120: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende didactische vaardigheden voor gebruik van ict in het onderwijs?

Ict-vaardigheden onder docenten volgens managers blijft sinds 2009 ongeveer gelijk

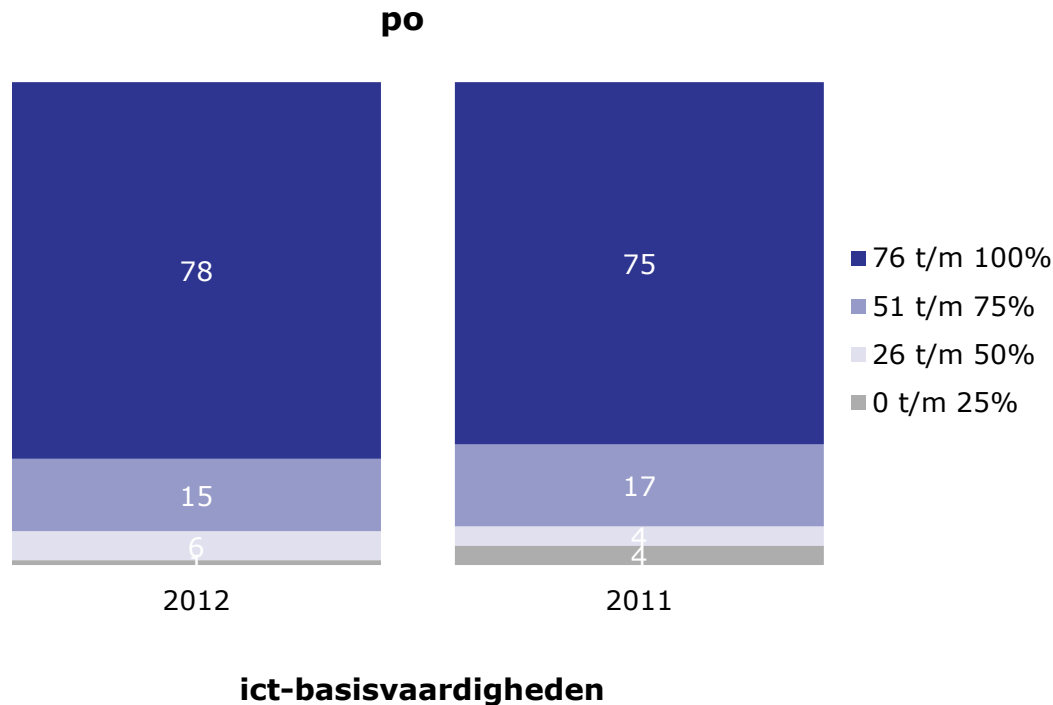

V110: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende ict-basisvaardigheden zoals tekstverwerken en internet?

V120: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende didactische vaardigheden voor gebruik van ict in het onderwijs?

In primair onderwijs is net als in 2011 ruime meerderheid er van overtuigd dat minstens drie kwart van de leraren over ict-basisvaardigheden beschikt

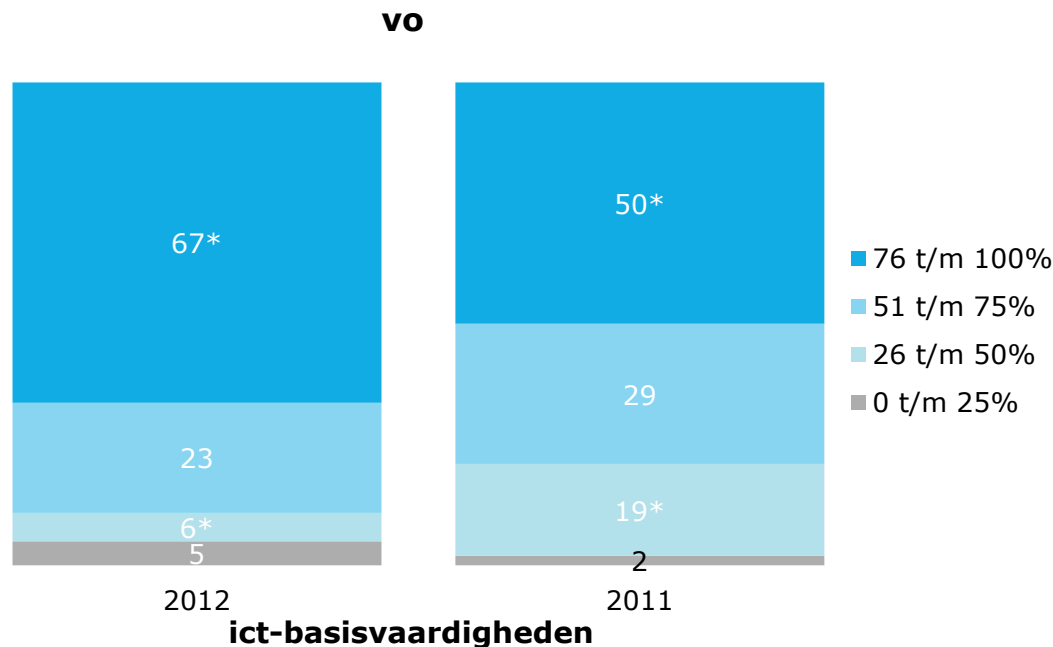
- 78% van de ict-managers denkt dat ruim drie kwart van de leraren over voldoende ict-vaardigheden beschikt. Dit is niet veranderd sinds 2011.

V110: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende ict-basisvaardigheden zoals tekstverwerken en internet?

In vo wordt vaker dan in 2011 gedacht dat ruim drie kwart van de docenten over ict-basisvaardigheden beschikt

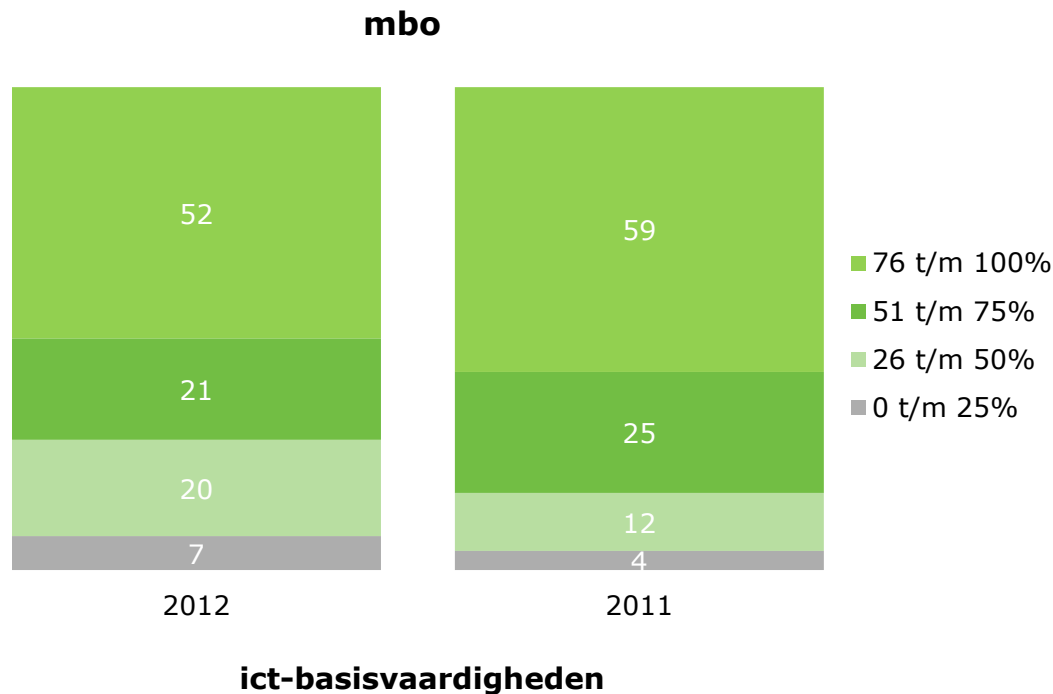
- Twee derde van de ict-managers in het voortgezet onderwijs is van mening dat ruim drie kwart van de docenten over voldoende ict-basisvaardigheden beschikt. Dit is een sterke toename sinds 2011 (van 50% naar 67%).
- Er is sprake van een afname in het aandeel dat denkt dat slechts een kwart tot de helft van de docenten over deze vaardigheden beschikt (van 19% naar 6%).

V110: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende ict-basisvaardigheden zoals tekstverwerken en internet?

In het beroepsonderwijs is de helft van de ict-managers van mening dat minstens drie kwart van de docenten over voldoende ict-basisvaardigheden beschikt

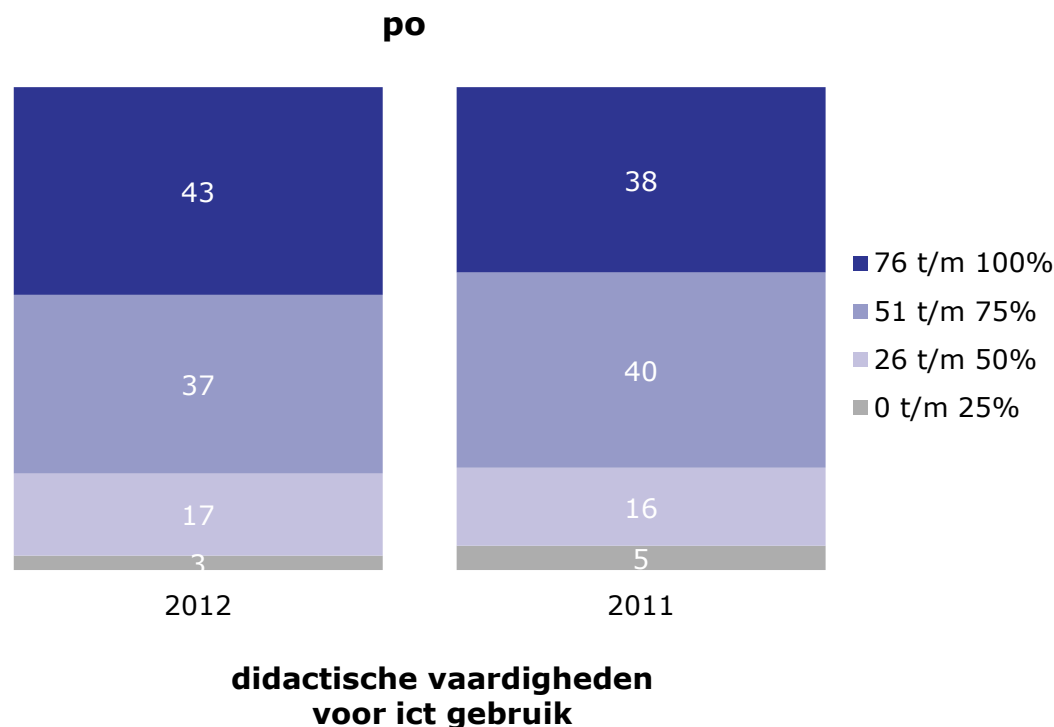
- In mbo is echter ook nog steeds ruim een kwart van mening dat minimaal de helft van de docenten nog niet over voldoende ict-basisvaardigheden beschikt. Het beeld is niet significant veranderd sinds 2011.

V110: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende ict-basisvaardigheden zoals tekstverwerken en internet?

Vier tiende is van mening dat ruime meerderheid over didactische vaardigheden voor ict gebruik beschikt

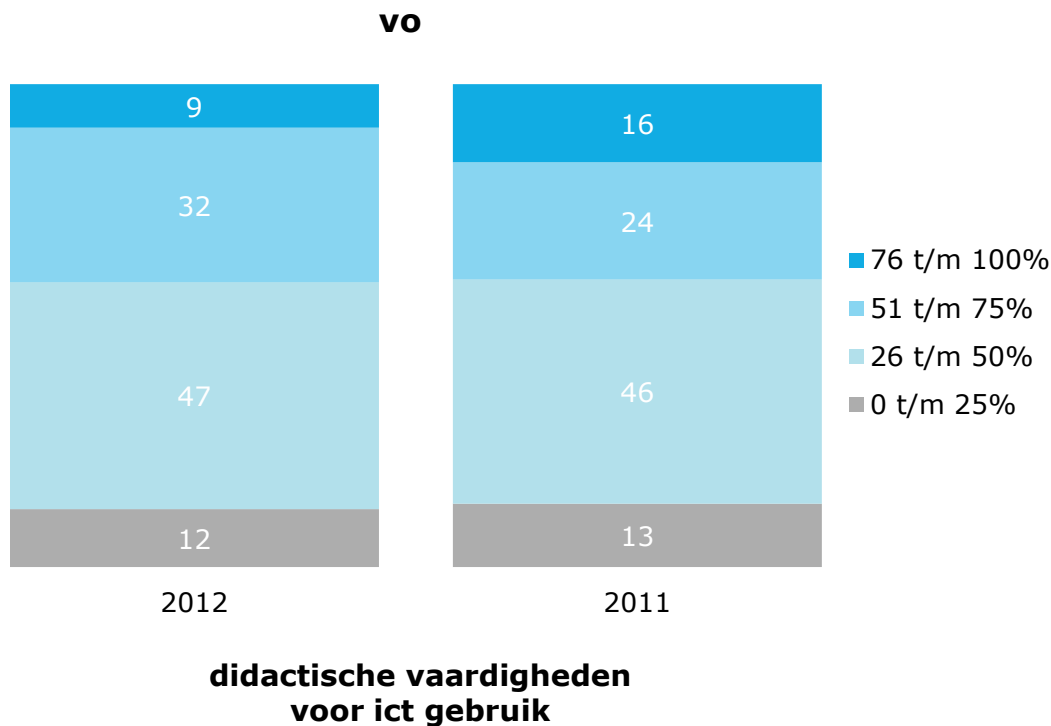
- Ruim vier op de tien ict-managers in het primair onderwijs geven aan dat ruim drie kwart van de docenten over didactische vaardigheden voor ict gebruik beschikt.
- De resultaten zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

V120: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende didactische vaardigheden voor gebruik van ict in het onderwijs?

Meerderheid in vo van mening dat maximaal de helft van de docenten over didactische vaardigheden voor ict gebruik beschikt

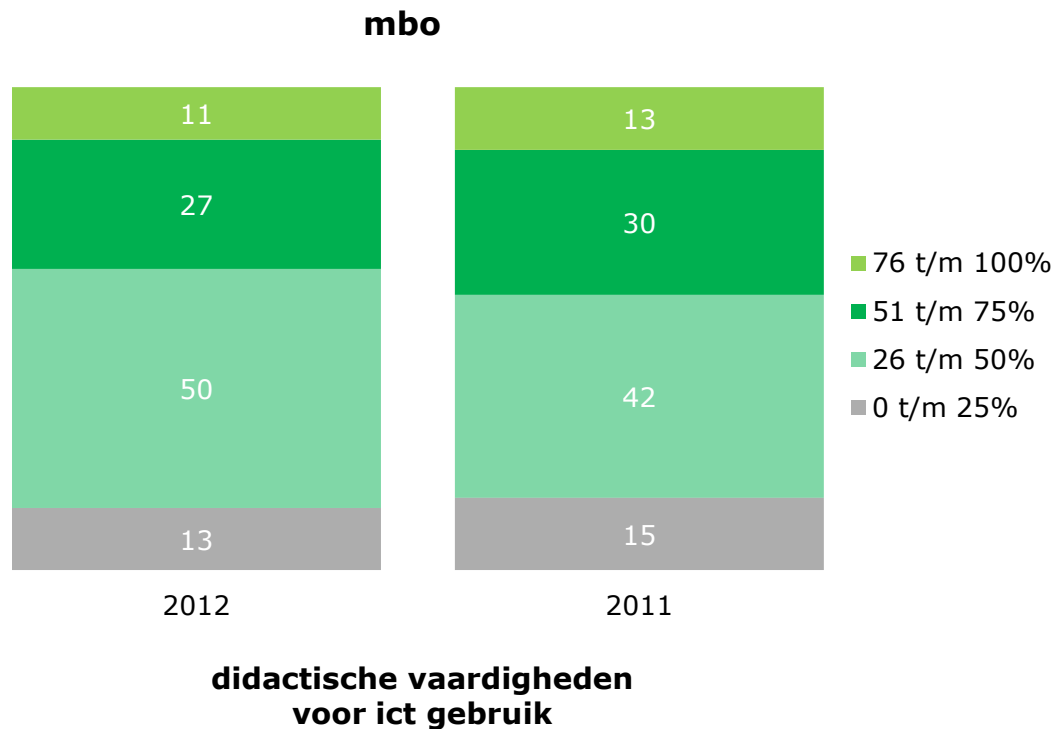
- Zes op de tien ict-managers (59%) denken dat niet meer dan 50% van de docenten beschikt over didactische vaardigheden voor ict gebruik.
- Slechts een tiende (9%) denkt dat een meerderheid van de docenten wel over deze vaardigheden beschikt. De resultaten verschillen niet significant van 2011.

V120: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende didactische vaardigheden voor gebruik van ict in het onderwijs?

Ook in mbo beschikt minimaal de helft niet over didactische vaardigheden voor ict-gebruik

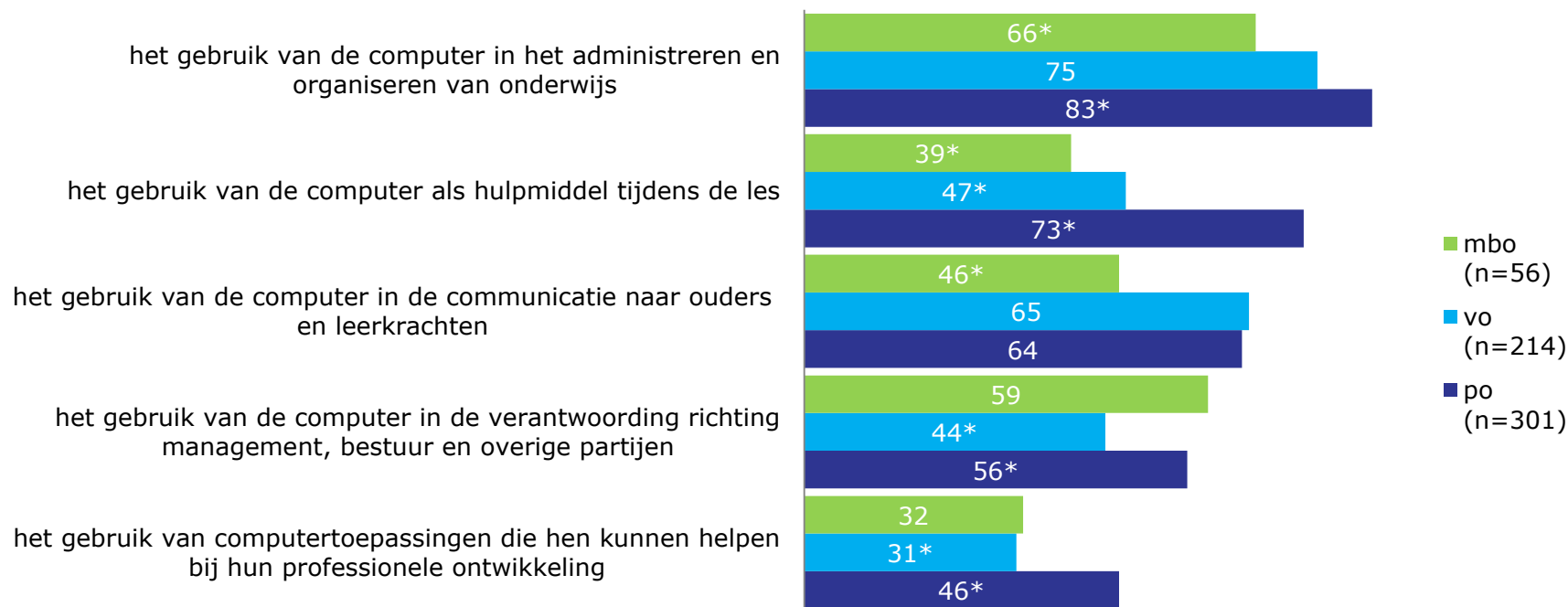
- Ruim zes op de tien ict-managers in het beroepsonderwijs is niet echt overtuigd van de didactische vaardigheden van docenten voor ict-gebruik. Slechts een tiende (11%) geeft wel aan dat een meerderheid over deze vaardigheden beschikt.

V120: Welk percentage van de leraren of docenten op uw school of instelling beschikt volgens u over voldoende didactische vaardigheden voor gebruik van ict in het onderwijs?

Vooral in het po zijn leraren vaardig in het gebruik van de computer

In het primair onderwijs geven ict-managers vaker dan gemiddeld aan dat docenten (zeer) vaardig zijn in het gebruik van de computer in het administreren en organiseren van onderwijs, het gebruik van de computer als hulpmiddel tijdens de les, het gebruik van de computer in de verantwoording richting management, bestuur en overige partijen en in het gebruik van computertoepassingen die hen kunnen helpen bij hun professionele ontwikkeling.

V130: Kunt u aangeven hoe vaardig uw medewerkers zijn in: <vaardigheide> antwoordopties: helemaal niet, basaal, gevorderd, zeer gevorderd, weet niet. In grafiek: gevorderd en zeer gevorderd.

7

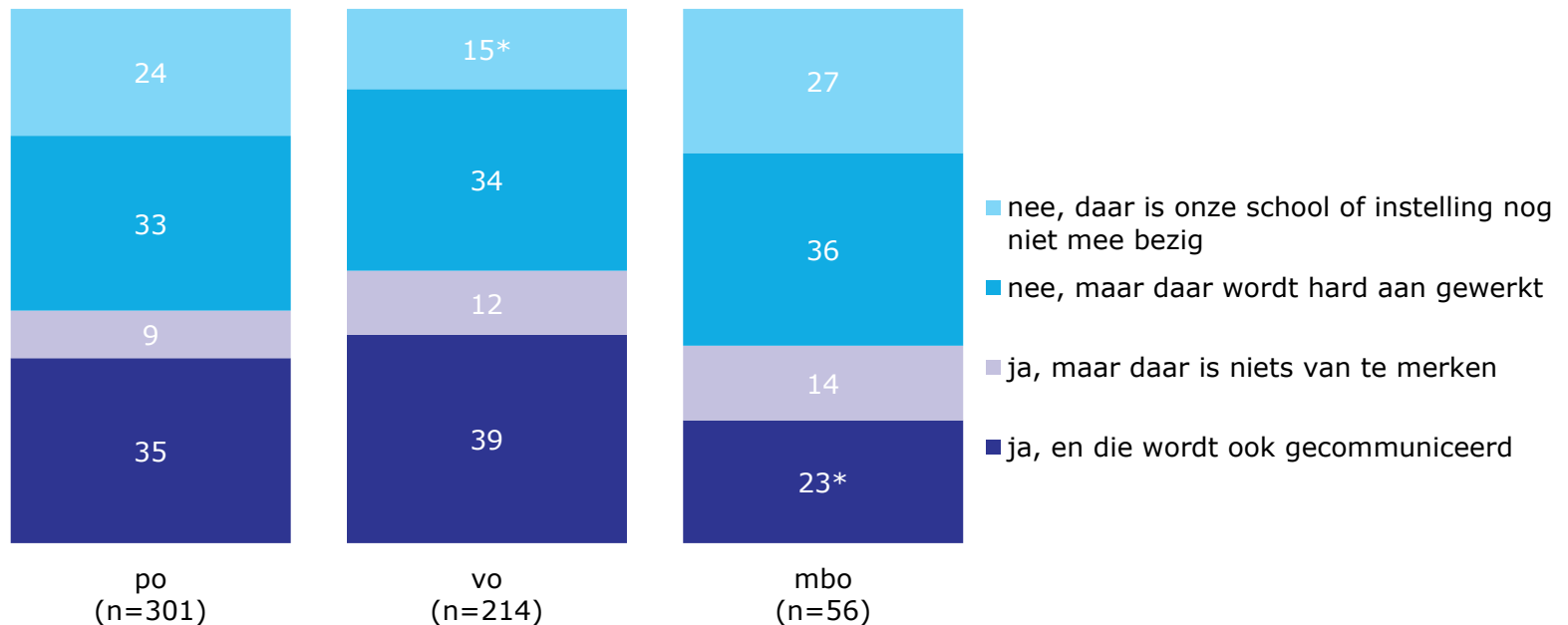
Mediawijsheid

Ruim de helft van de scholen heeft geen visie op mediawijsheid

In het primair onderwijs heeft 44% een visie op mediawijsheid, bij een derde van de scholen wordt deze ook gecommuniceerd. Vier op de tien scholen in het voortgezet onderwijs communiceren hun visie, 12% heeft wel een visie, maar merkt er niks van. In het beroepsonderwijs is er minder vaak dan gemiddeld sprake van een visie die ook gecommuniceerd wordt (23%). Op ongeveer een derde van de scholen is geen visie, maar wordt er wel hard aan gewerkt.

visie op mediawijsheid

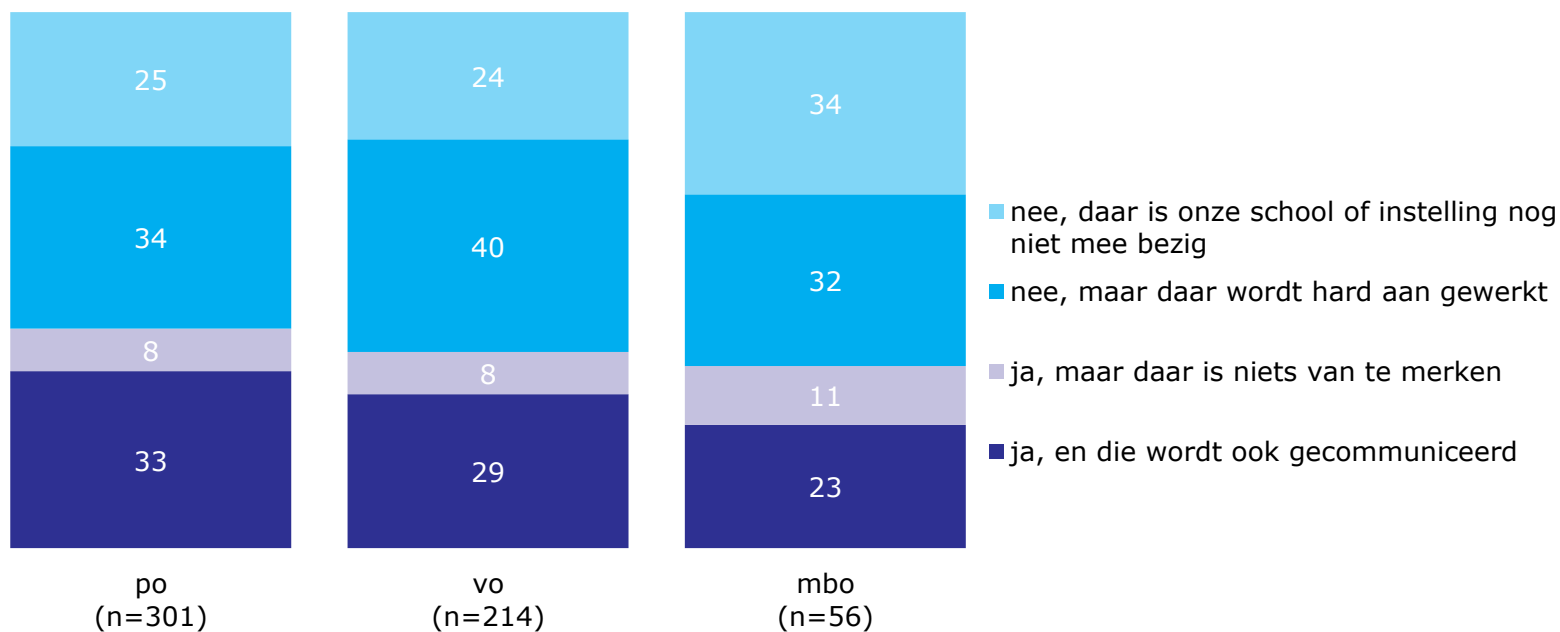

V280: Heeft uw school of instelling een visie op mediawijsheid? Mediawijsheid staat voor de kennis en vaardigheden waarmee leerlingen zich bewust en kritisch kunnen bewegen in een gemedialiseerde wereld.

Meeste scholen hebben geen beleid op gebied van mediawijsheid opgenomen in het strategisch meerjarenplan

Vier op de tien scholen in het primair onderwijs heeft een beleid op het gebied van mediawijsheid opgenomen in het strategisch meerjarenplan, een derde communiceert dit ook. In het voortgezet onderwijs is dit beleid op 37% van de scholen opgenomen in het meerjarenplan, op drie van de tien scholen is het opgenomen en gecommuniceerd. In het beroepsonderwijs is op een derde van de scholen het beleid opgenomen in het meerjarenplan en heeft 23% niet alleen het beleid opgenomen, maar communiceert het ook. Er zijn geen significante verschillen tussen po, vo en mbo.

Beleid op gebied van mediawijsheid

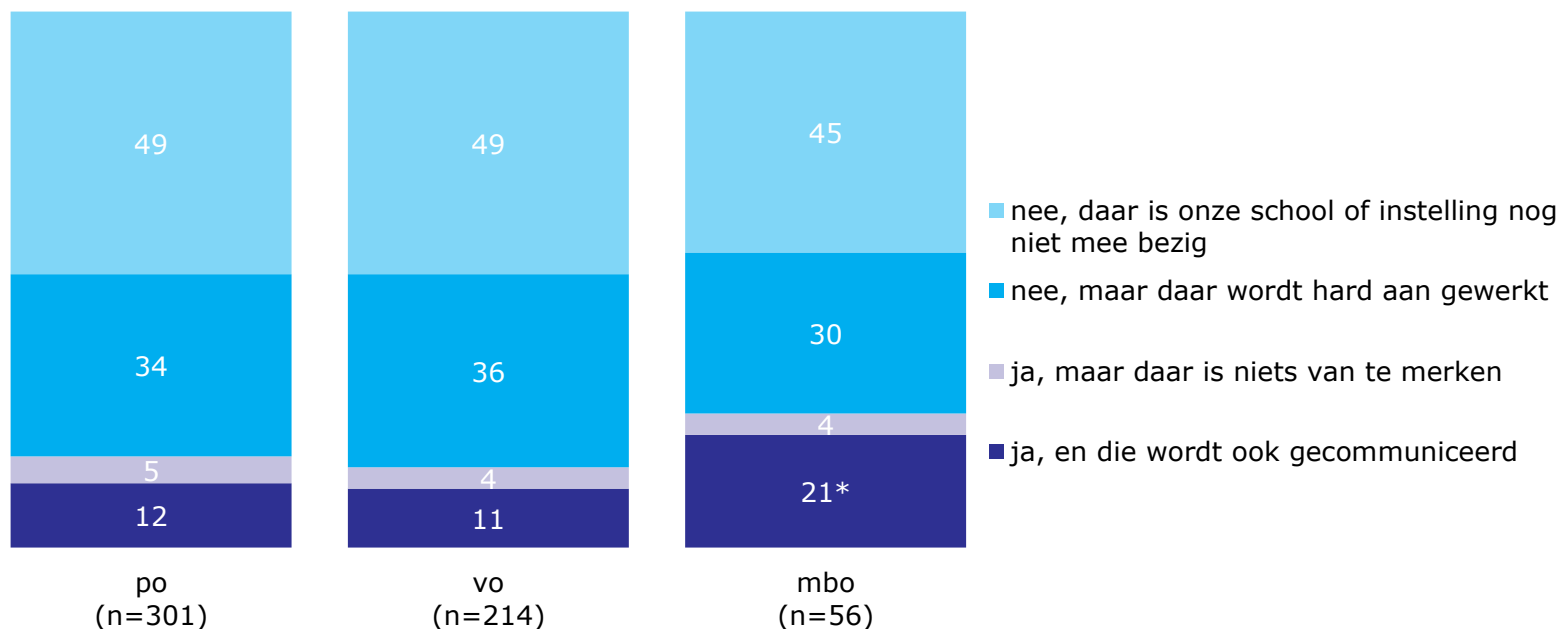

V290: Heeft uw school of instelling beleid op het gebied van mediawijsheid opgenomen in het strategisch meerjarenplan?

Meeste scholen hebben geen methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen

- Ruim een derde van de managers van de verschillende onderwijsniveaus geeft aan dat er op dit moment geen methodiek is op dit gebied, maar dat hier wel aan wordt gewerkt.
- Ongeveer een zesde van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs maakt gebruik van een methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen. Ruim 10% van deze onderwijsinstellingen communiceert deze methodiek actief.
- In het mbo wordt door een kwart van de instellingen gewerkt met een methodiek om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen.

Methodiek koppelen mediawijsheid aan eindtermen en einddoelen

V300: Maakt uw school of instelling gebruik van een methodiek (zoals een leerlijn) om mediawijsheid te koppelen aan kerndoelen en eindtermen?

Kwalitatief onderzoek: behoefte aan onderwijs overstijgend-advies

- De respondenten geven unaniem aan dat zij behoefte hebben aan ondersteuning ten aanzien van maatschappelijke gevolgen digitalisering.
- Zo maken de thema's mediawijsheid, sociale media en digitaal pesten veel los en worden als actueel en relevant gezien.